

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestuje w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca PROW 2014 – 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Connectedness Sp. z o.o. współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej
w ramach poddziałania 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” objętego
Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Ewaluacja zewnętrzna lokalnej strategii rozwoju

Stowarzyszenia
Lokalna Grupa Działania „LIWOCZ”

connected_{ness}

Warszawa, 2022 r.

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania.

1. Obszary problemowe wskazane w LSR obejmowały m.in. niską aktywność społeczną mieszkańców, niską przedsiębiorczość i trudny rynek pracy w regionie szczególnie w odniesieniu do osób z grup defaworyzowanych, a także niewykorzystany potencjał w zakresie turystyki i rekreacji oraz wypoczynku, a także wykorzystania lokalnych zasobów.
2. W oparciu o zdiagnozowane obszary problemowe, a także w wyniku licznych konsultacji, spotkań, warsztatów z udziałem mieszkańców i przedstawicieli różnorodnych grup społecznych, wypracowano w ramach strategii 3 cele ogólne i szereg celów szczegółowych. Cele ogólne obejmowały: I – Aktywizację lokalnej społeczności w oparciu o potencjał i zasoby lokalne, II - Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o lokalne zasoby, z możliwością wykorzystania rozwiązań innowacyjnych. III - Wzmocnienie potencjału partnerstwa oraz jego osiągnięć.
3. Zarówno cele ogólne, jak i szczegółowe wydają się w pełni wpisywać w potrzeby mieszkańców regionu LGD „LIWOCZ”. Dla opisywanych powyżej problemów dotyczących m.in. niskiej aktywności społecznej, trudnej sytuacji na rynku pracy, trudnej sytuacji grup defaworyzowanych, niewykorzystanego potencjału turystycznego, zaproponowano w LSR konkretne przedsięwzięcia. Ich dobór wydaje się w pełni uzasadniony i adekwatny.
4. Jedną z najistotniejszych grup docelowych strategii stanowili mieszkańcy reprezentujący grupy defaworyzowane. Analizując specyfikę regionu autorzy LSR wyróżnili następujące grupy, które w ramach wdrażania LSR mogły liczyć na wsparcie: bezrobotni (w tym długotrwale bezrobotni), niepełnosprawni, młodzież (18-25 r.ż.) oraz osoby starsze (powyżej 45 r. ż.). Jednocześnie analiza sytuacji zawodowej kobiet na rynku pracy w obszarze objętym LSR wskazuje na ich nieco trudniejszą sytuację w porównaniu do grupy mężczyzn, co skłania do refleksji nad tym jakie działania pomogłyby w aktywizacji tej grupy zawodowej. Być może w ramach opracowania kolejnej strategii warto byłoby uwzględnić tę grupę jako grupę defaworyzowaną. Wśród przedsięwzięć wpisujących się w realizację celów określonych w ramach strategii wyróżnić można inicjatywy służące aktywizacji i wsparciu przedstawicieli grup defaworyzowanych.
6. Zmiany w LSR podyktowane były m.in. koniecznością dostosowania się do zmian prawnych i obejmowały m.in. zmiany w procedurach, w kryteriach wyboru (uaktualnienie, korekta, doprecyzowanie), a także aktualizację LSR. Istotną zmianą, jak wskazują przedstawiciele biura LGD, było zwiększenie kwot budżetu LSR w związku z otrzymaniem przez LGD dodatkowych środków w ramach pierwszego (2019 rok) i drugiego (2020 rok) bonusu za wysoki poziom realizacji LSR. Środki te przeznaczono częściowo na wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą (premia) i częściowo na wsparcie finansowe dla podmiotów rozwijających działalność

gospodarczą (2019 rok) oraz (2020 rok) na rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą. Istotną zmianą było także ustalenie poziomu dofinansowania dla grantobiorców i dla operacji własnych na poziomie 100%. Kolejną ważną zmianą było wydłużenie okresu PROW o 2 lata, co wiązało się ze zwiększeniem budżetu LSR o 621.000 euro na poddziałanie 19.2 oraz 74.520 euro na poddziałanie 19.4.

7. W ramach konkursów zrealizowano 13 naborów, w odpowiedzi na nie złożono 111 wniosków, spośród których wybrano 108, w efekcie czego podpisano 61 umów. Liczba protestów wyniosła 10, z czego 4 zostały uwzględnione. Największym zainteresowaniem wśród konkursów cieszyły się nabory dotyczące wsparcia finansowego dla osób rozpoczynających lub rozwijających działalność gospodarczą. W ramach przedsięwzięć z obszaru Operacji Własnych zorganizowano 2 nabory, w odpowiedzi na każdy z nich zgłoszono po jednym wniosku. Obydwa wnioski zostały zaakceptowane i podpisano umowy. W ramach projektów grantowych ogłoszono 8 naborów, na które złożono 30 wniosków, a 29 z nich zwieńczono podpisaniem umowy.
8. Dane procentowe w odniesieniu do postępu rzeczowego, jak i finansowego oraz opinie przedstawicieli LGD wskazują jednoznacznie, że cele wyznaczone w ramach LSR są na oczekiwanym poziomie realizacji lub już zostały zrealizowane co z dużym prawdopodobieństwem przyczyniło się do rozwoju gmin obszaru LGD „LIWOCZ” jak i poprawy jakości życia jego mieszkańców.
9. Wybrane dane GUS dotyczące zmian zachodzących w regionie LGD „LIWOCZ” w latach 2015-2020 wskazują na poprawę niektórych wskaźników istotnych z perspektywy oceny efektów wdrożenia LSR. Czynniki, w obrębie których widoczny jest trend poprawy to m.in.: wzrost wskaźnika G, wzrost wydatków gmin, spadek bezrobocia (w tym w grupie kobiet), dodatni bilans wzrostu liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON oraz wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym, spadek liczebności osób korzystających z pomocy społecznej, wzrost liczby zatrudnianych kobiet (w większości gmin regionu).
10. Mniej jednoznaczne dane (różnice pomiędzy gminami) lub brak poprawy czy nawet pogorszenie się sytuacji w regionie, według danych GUS dotyczył: obniżenia się liczby ludności w gminach, niekorzystnego trend zmian w strukturze ludności w większości gmin regionu (zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym), ujemne saldo migracji w większości gmin, obniżenie się liczby obiektów turystycznych w regionie (niewykorzystany potencjał regionu).
11. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców LGD „LIWOCZ” na temat odczuwania poprawy sytuacji w regionie w obszarach: przedsiębiorczości, aktywizacji i kapitału społecznego oraz turystyki i rekreacji na przestrzeni ostatnich 5 lat wskazują, że mieszkańcy nie dostrzegają lub nie odczuwają poprawy sytuacji

w wymienionych obszarach. Wyniki te można rozpatrywać w kontekście niesprzyjającej sytuacji globalnych ryzyk i zagrożeń (pandemia, wojna, kryzys) lub w kontekście niewystarczającej promocji korzystnych efektów działania LGD. Trzecim ujęciem jest perspektywa zakładająca wysoki poziom wyjściowych potrzeb i trudności w regionie, wymagający intensyfikacji działań jak i czasu na ich wdrożenie.

12. Na chwilę obecną niemal wszystkie wskaźniki przypisane do działań komunikacyjnych zostały przekroczone, a w przypadku przeważającej ich części przekroczenia nastąpiły w latach ubiegłych. Wyniki te świadczą o dużej prężności i aktywności przedstawicieli biura LGD na rzecz promowania projektu, naborów, konkursów, jak i komunikacji z mieszkańcami w celu ich aktywizacji i włączenia w tę inicjatywę.
13. Stowarzyszenie LGD „LIWOCZ” było partnerem w dwóch realizowanych projektach współpracy. Pierwszym z nich była budowa sieci infrastruktury rekreacyjnej (SIR), przeprowadzona we współpracy z 3 partnerami krajowymi. Drugim projektem zrealizowanym projektem współpracy była Międzynarodowa Promocja Enoturystyki i Dziedzictwa Lokalnego (MPEiDL), realizowany od października 2018 do listopada 2019. Projekt zrzeszał 4 partnerów krajowych oraz 1 zagranicznego (Węgry). Obydwa projekty zrealizowane z sukcesem wpisywały się w cele LSR, a ich realizacja przyniosła wiele korzyści dla mieszkańców regionu.
14. Poza RLKS zrealizowano 2 projekty. Pierwszy z nich dotyczył wsparcia osób bezrobotnych (w tym kobiet oraz osób powyżej 29 roku życia) w zakresie uruchomienia działalności gospodarczej. Wsparcie polegało na szkoleniach i doradztwie. Drugi projekt ukierunkowany był na rozwijanie wiedzy i świadomości na temat teatru. Projekt skierowany był do dzieci i obejmował m.in. warsztaty, wyjazdy do teatrów. Jak wskazują pracownicy biura LGD obydwie projekty stanowiły ciekawą inicjatywę wpisującą się w lokalne potrzeby mieszkańców. Jeśli będzie możliwość kontynuowania takich i podobnych działań na pewno w opinii przedstawicieli biura LGD warto się w nie zaangażować.
15. Odnosząc się także do innych etapów współpracy beneficjentów z biurem LGD ankietowani wysoko oceniali pomoc otrzymaną ze strony biura. Zdecydowana większość beneficjentów uważa, że zarówno na etapie składania wniosków, jak i realizacji operacji oraz jej rozliczania wsparcie udzielone przez LGD spełniało oczekiwania, udzielane porady były przydatne a przygotowanie merytoryczne doradców było odpowiednie.

2. Spis treści

1. STRESZCZENIE NAJWAŻNIEJSZYCH WYNIKÓW BADANIA.	2
2. SPIS TREŚCI	5
3. OPIS PRZEDMIOTU BADANIA UWZGLĘDNIAJĄCY CELE I ZAKRES EWALUACJI.	6
4. OPIS METODOLOGII WRAZ Z OPISEM SPOSOBU REALIZACJI BADANIA.	8
5. OPIS WYNIKÓW BADANIA WRAZ Z ICH INTERPRETACJĄ	10
5.1. OCENA LSR	10
OGÓLNA PREZENTACJA OBSZARU	10
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	15
ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	20
GRUPY DEFAWORYZOWANE	21
TURYSTYKA	26
OPIS CELÓW STRATEGII	27
5.2. REALIZACJA CELÓW STRATEGII	28
5.3. REALIZACJA PLANU DZIAŁANIA (BUDŻET)	51
5.4. PROJEKTY WSPÓŁPRACY	58
5.5. PROJEKTY POZA RLKS	67
5.6. DZIAŁALNOŚĆ BIURA LGD	70
ROZDZIAŁ 6 ODPOWIEDZI NA PYTANIA BADAWCZE.	80
6.1. OCENA WPŁYWU NA GŁÓWNY CEL LSR	80
6.2. OCENA WPŁYWU NA KAPITAŁ SPOŁECZNY	80
6.3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	81
6.4. TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE	81
6.5. GRUPY DEFAWORYZOWANE	82
6.6. INNOWACYJNOŚĆ	82
6.7. PROJEKTY WSPÓŁPRACY	82
6.8. OCENA FUNKCJONOWANIA LGD	83
6.9. OCENA PROCESU WDRAŻANIA	83
6.10. WARTOŚĆ DODANA PODEJŚCIA LEADER	84
7. PODSUMOWANIE. WNIOSKI I REKOMENDACJE.	85
8. SPIS TABEL I WYKRESÓW.	87
9. ANEKSY TWORZONE W TOKU REALIZACJI BADANIA.	88

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

Raport jest efektem badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przez Spółkę Conectedness przy merytorycznym wsparciu Fundacji Socjometr. Przedmiotem badania była ewaluacja procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania „LIWOCZ” w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020.

Spółka Conectedness jest podmiotem, który specjalizuje się między innymi w przygotowywaniu dokumentów ewaluacyjnych i strategicznych, natomiast Fundacja Socjometr jest niezależnym podmiotem specjalizującym się w badaniach społecznych, który spełnia wymogi stawiane ewaluatorom zewnętrznym określone w Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 10/1/2022 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Głównym celem badania ewaluacyjnego było zgromadzenie szerokiego zestawu danych, które pozwalają na wszechstronną ocenę całego procesu przygotowania i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Kluczową kwestią jest tu z całą pewnością odpowiedź na pytanie czy oceniany dokument strategiczny trafnie diagnozował potrzeby mieszkańców obszaru LGD oraz jego potencjał rozwojowy. Na tej podstawie możliwe jest formułowanie wniosków na temat zakresu ewentualnego wpływu Lokalnej Grupy Działania na rozwój lokalnej społeczności.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie wspomnianych powyżej Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Skupiały się one w kilku obszarach tematycznych, w ramach których postawiono pytania badawcze.

Obszary badań oraz przypisane do nich pytania badawcze:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR
 - a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
 - b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
6. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
7. Projekty współpracy
 - a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
 - b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Ocena procesu wdrażania
 - a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
 - b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
 - c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
 - d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?
10. Wartość dodana podejścia LEADER
 - a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
 - b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
 - c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
 - d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań, które były poddawane ocenie:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla wnioskodawców (rzeczywistych i potencjalnych) oraz beneficjentów.
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych.
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju.
4. Funkcjonowanie organów LGD.
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej).
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego.
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR.
8. Realizacja projektów współpracy.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Badanie ewaluacyjne zostało przeprowadzone w drugiej połowie 2022 roku. W jego ramach poddano analizie dwie grupy danych:

1. Dane zastane, w tym:
 - a. dane ze statystyk publicznych,
 - b. dane gromadzone przez Lokalną Grupę Działania w ramach monitoringu,
2. Dane wywołane, w tym:
 - b. dane zebrane za pomocą technik jakościowych,
 - c. dane zebrane za pomocą technik ilościowych.

Dane pochodzące ze statystyk publicznych dostarczyły wysoce obiektywnych informacji na temat zmian na obszarze LGD, które dokonały się w okresie realizacji ocenianej Strategii RLKS. Dane te dotyczyły między innymi zjawisk demograficznych, rynku pracy, lokalnej gospodarki oraz sytuacji społecznej. Wszystkie te dane zostały zaprezentowane w tabelach lub na wykresach. Szczegółowy wykaz ilustracji zawartych w raporcie, który umieszczony jest na jego końcu pozwala na szybkie zapoznanie się z zakresem poddanych analizie danych, które pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego.

Lokalne Grupy Działania gromadzą istotne dane na temat procesu wdrażania Strategii RLKS, które musiały być poddane analizie. Wśród tych danych należy wskazać w szczególności informacje o prowadzonych naborach, dane o postępie rzeczowo-finansowym, wskaźniki realizacji planu komunikacji oraz dane dotyczące doradztwa. Analiza tej kategorii danych zastanych pozwoliła na ocenę skuteczności działań prowadzonych przez

LGD oraz wskazała, w których obszarach działalność LGD pokrywała się ze zmianami na obszarze objętym LSR sugerowanymi przez wyniki analizy danych pochodzących z GUS.

Badacze przeprowadzili również badania jakościowe. Obejmowały one wywiady z pracownikami LGD oraz wywiady z przedstawicielami jego organów – Zarządu i organu decyzyjnego (Rady). Rozmowy te odegrały istotną rolę w procesie powstawania raportu. Pozwoliły one na pogłębienie wiedzy na temat przebiegu procesu wdrażania LSR, rozpoznanie problemów pojawiających się w jego trakcie oraz sposobu reagowania na nie przez przedstawicieli Lokalnej Grupy Działania.

W ramach ewaluacji zewnętrznej zbierano także dane ilościowe. Przygotowano dwa kwestionariusze ankiety. Pierwszy z nich kierowany był do mieszkańców obszaru objętego Strategią RLKS, a drugi do beneficjentów wsparcia osób i przedstawicieli organizacji, które realizowały operacje w ramach jej wdrażania. Zastosowano technikę CAWI (*computer-assisted web interview*), co oznacza, że ankieta przeprowadzona została za pomocą platformy internetowej. Za dystrybucję linku do ankiety odpowiedzialni byli pracownicy Lokalnej Grupy Działania.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją

5.1. Ocena LSR

Ogólna prezentacja obszaru

W skład Lokalnej Grupy Działania „LIWOCZ” wchodzi pięć gmin położonych w południowo – zachodniej części województwa podkarpackiego, na terenie dwóch powiatów: jasielskiego (gminy wiejskie: Skotyszyn i Brzyska) oraz dębickiego (gmina wiejska: Jodłowa oraz dwie gminy miejsko – wiejskie Brzostek i Pilzno). Od zachodu obszar LGD graniczy z województwem małopolskim, od północy z powiatem dębickim, a na wschodzie z powiatami ropczycko – sędziszowskim i strzyżowskim. Południowa część obszaru graniczy z powiatem jasielskim. Szczegóły obrazuje zamieszczona poniżej mapa obszaru.

Źródło: Opracowanie własne G. Mikoś

Rysunek 1 Obszar Lokalnej Grupy Działania „LIWOCZ”

Powierzchnia obszaru LGD „LIWOCZ” wynosi 470,74 km², co stanowi 2,6% powierzchni województwa podkarpackiego, w tym 25,03 km² zajmują miasta Pilzno i Brzostek. Blisko 95% obszaru LGD „LIWOCZ” stanowią tereny wiejskie położone na terenach Pogórza Karpackiego oraz w Kotlinie Sandomierskiej. Od wschodu jest to subregion Pogórza Strzyżowskiego, od zachodu Pogórza Ciężkowickiego, a od południa w obrębie Równiny (Dołów) Jasielsko- Sanockich. Łącznie na obszarze LGD „LIWOCZ” znajduje się 63 miejscowości. W 2013 roku tereny te zamieszkiwało 55557 osób. Liczba mieszkańców w miastach Pilzno i Brzostek nie przekraczała 20 000 osób.

W latach 2015-2020 odnotowano spadek liczby ludności w czterech spośród pięciu gmin – łączna liczba mieszkańców całego obszaru wyniosła w 2020 roku 54879 osób. Jak wskazują dane zawarte w poniżej załączonej tabeli, największy spadek liczby ludności na przestrzeni lat 2015-2020 nastąpił w gminie Brzostek. Warto zaznaczyć, że Pilzno w tym okresie było jedyną gminą spośród pozostałych, w której przybyło mieszkańców.

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brzostek (3)	13 167	13 126	13 091	13 090	13 010	12 865
Jodłowa (2)	5 416	5 408	5 399	5 397	5 359	5 288
Pilzno (3)	18 026	18 072	18 176	18 217	18 250	18 143
Brzyska (2)	6 498	6 531	6 545	6 549	6 530	6 408
Skołyszyn (2)	12 449	12 496	12 531	12 521	12 475	12 175

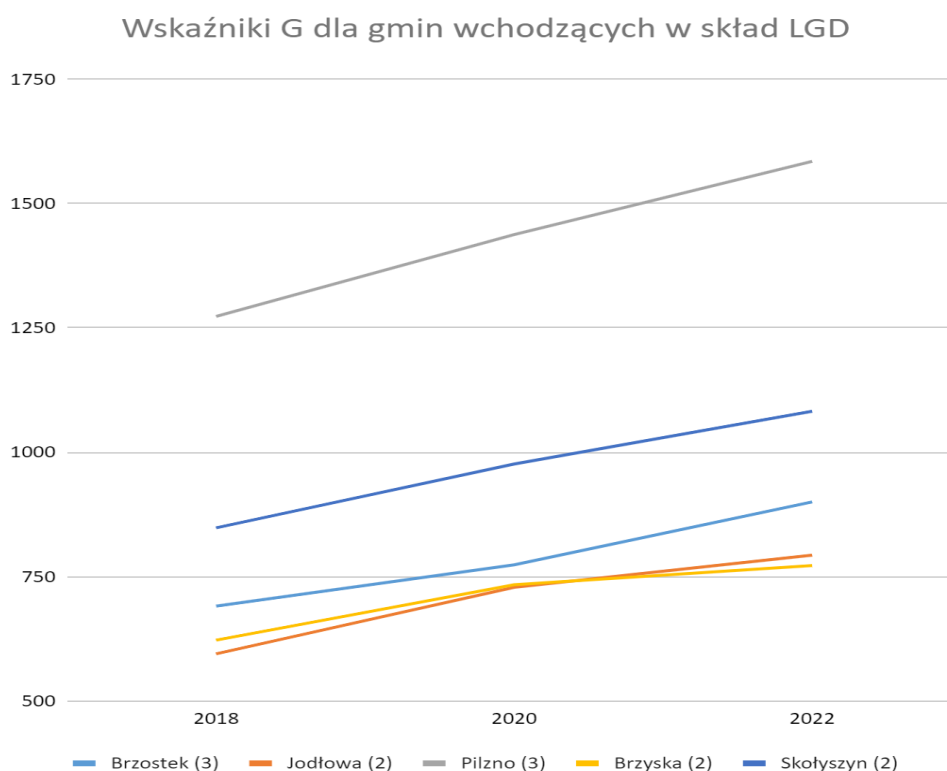
Tabela 1 Ludność w gminach wchodzących w skład LGD

Istotną kwestią analizowaną w kontekście rozwoju i zmian zachodzących w gminach są dochody gmin. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. wskaźnik G, stanowiący podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy.

Jak wskazują dane zawarte w tabeli oraz na wykresie załączonych poniżej, wskaźnik G wzrastał na przestrzeni lat 2018-2020 w każdej z gmin. Największy wzrost odnotowano w gminie Pilzno – wzrost ten przekroczył 300 PLN. Pilzno było gminą, w której wskaźnik G przedstawiał się najlepiej w porównaniu do innych gmin, niezależnie od roku. Najniższy wzrost odnotowano w gminie Brzyska, gdzie wzrost wskaźnika G na przestrzeni lat 2018-2020 wynosił blisko 150 PLN. Prezentowane dane dotyczące wzrostów wskaźnika G w gminach, wskazują na trend poprawy sytuacji finansowej mieszkańców gmin LGD „LIWOCZ”.

Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD			
Nazwa gminy/rok	2018	2019	2020
Brzostek (3)	690,74	773,6	900,07
Jodłowa (2)	594,7	728,62	793,11
Pilzno (3)	1273,01	1 437,43	1 584,84
Brzyska (2)	622,35	733,76	772,22
Skotyszyn (2)	847,96	976,41	1082,33

Tabela 2 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD

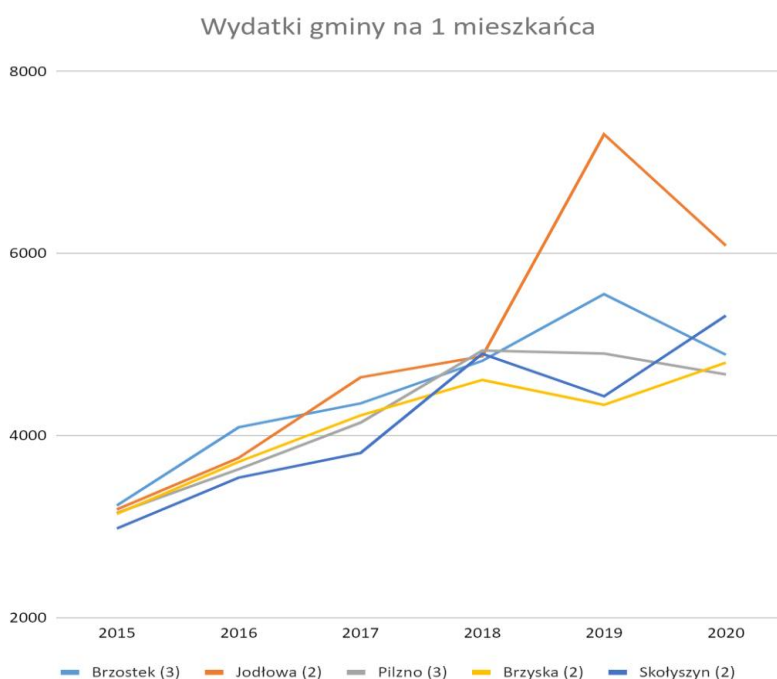

Wykres 1 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD

Analiza danych na temat zmian poziomu wydatków gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2015-2020 wskazuje na wzrost wydatków w każdej z gmin, co wskazuje na rozwój gmin obszaru LGD „LIWOCZ”. Ciekawie natomiast przebiegała dynamika zmian w zależności od gminy, co można zaobserwować analizując dane przedstawione w poniższej tabeli oraz na wykresie. Z danych wynika, że najbardziej intensywny wzrost wydatków gminy na 1 mieszkańca nastąpił w opisywanych latach w gminie Jodłowa. Warto wspomnieć, że w latach 2017, 2019 i 2020 poziom analizowanego wskaźnika był na najwyższym poziomie spośród wszystkich gmin, w 2020 roku przekraczając poziom 6000 PLN. Zarówno w Jodłowej, jak i w gminach Brzostek i Pilzno, wskaźnik ten był na wyższym poziomie w roku 2019 w porównaniu do roku 2020. Ciekawie prezentują się zmiany poziomu opisywanego wskaźnika dla gminy Skołyszyn, w której był on na najniższym poziomie spośród wszystkich gmin w roku 2015, a po 5 latach był drugim w kolejności i wynosił ponad 5300 PLN.

Wydatki gmin na 1 mieszkańca						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brzostek (3)	3 232,23	4 090,44	4 351,92	4 819,84	5 552,13	4 886,27
Jodłowa (2)	3 188,02	3 754,48	4 637,97	4 869,95	7 307,24	6 085,37
Pilzno (3)	3 148,55	3 629,67	4 140,80	4 932,63	4 899,81	4 670,00
Brzyska (2)	3 139,53	3 710,14	4 220,95	4 609,18	4 336,26	4 800,66
Skołyszyn (2)	2 979,27	3 536,50	3 807,94	4 896,59	4 430,85	5 315,94

Tabela 3 Wydatki gmin na 1 mieszkańca

Wykres 2 Wydatki gmin na 1 mieszkańca

Różnego rodzaju dane wskazujące na sytuację gmin, wyliczone na 2020 rok ujęto w poniższej tabeli. Gminy wchodzące w skład obszaru LGD „LIWOCZ” wypadają różnie w zależności od analizowanego wskaźnika. Gmina Jodłowa wypada najlepiej spośród pozostałych gmin pod kątem dwóch wskaźników: wysokość środków w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów UE przypadające na 1 mieszkańca oraz wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca. W przypadku pierwszego z wymienionych wskaźników, co warto zaznaczyć, różnica pomiędzy gminą Jodłowa a plasującą się najniżej w zestawieniu gminą Brzyska była kilkunastokrotna. Różnice w wydatkach budżetu gminy na 1 mieszkańca nie były aż tak duże – poziom wydatków mieścił się w przedziale od ok. 4600 PLN do ok. 6100 PLN. W odniesieniu do tego wskaźnika, najstąbiej wypadła gmina Pilzno, która z kolei plasuje się najwyżej w zestawieniu pod kątem liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. W ramach tego wskaźnika na ostatnim miejscu znajduje się gmina Jodłowa. Z kolei pod kątem dochodów własnych budżetu gminy na 1 mieszkańca najlepiej przedstawiały się dane w gminie Skołyszyn. W tym zestawieniu najstąbiej wypada gmina Brzostek.

Gmina	Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020			
	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów UE na 1 mieszkańca	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Brzostek (3)	1119,2	73,2	4906,0	554,0
Jodłowa (2)	1558,3	840,7	6136,0	550,0
Pilzno (3)	1641,6	162,3	4673,6	692,0
Brzyska (2)	1135,0	52,0	4796,9	616,0
Skołyszyn (2)	1675,6	129,6	5310,3	647,0

Tabela 4 Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020

Przedsiębiorczość

Zgodnie z informacjami zawartymi w Lokalnej Strategii Rozwoju, liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie LGD „LIWOCZ” na koniec 2014 r. wynosiła łącznie 2755 szt., co stanowiło ok 1,7 % podmiotów zarejestrowanych wówczas w województwie podkarpackim. Na terenie objętym LGD dominowały firmy prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (84,5% wszystkich zarejestrowanych na tym obszarze firm). Średnia ilość podmiotów gospodarczych przypadających na 10 000 mieszkańców na diagnozowanym obszarze wynosiła 496, gdzie analogiczny wskaźnik dla województwa podkarpackiego sięgał poziomu 763. Jednocześnie, na co wskazywali autorzy LSR, trend wzrostowy dla liczby podmiotów gospodarczych w latach poprzedzających opracowanie strategii był bardziej dynamiczny dla terenów LGD w porównaniu do całego województwa podkarpackiego.

Na koniec 2014 roku na obszarze LGD ilościowo przeważały małe firmy, co odzwierciedlało sytuację w całym województwie podkarpackim. Firmy zatrudniające od 0 do 9 osób, stanowiły blisko 95% przedsiębiorstw na terenach LGD „LIWOCZ”. Dominowały podmioty gospodarcze reprezentujące sekcję G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), stanowiąc 27,80 % wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na badanym terenie. Kolejne miejsca w opisywanej strukturze zajmowały sekcje F (budownictwo), C (przetwórstwo przemysłowe), H (transport i gospodarka magazynowa). Sekcje te razem stanowiły 38,26 % wszystkich zarejestrowanych firm w gminach.

Jak odnotowali autorzy LSR, na terenie LGD w 2014 roku brakowało dużych zakładów przemysłowych, przy jednoczesnej dominującej liczbie małych firm działających w sferze usług i handlu, co wskazywało na niewielki potencjał do generowania nowych miejsc pracy. Odnotowano także pozytywną tendencję wzrostu dochodów gmin pochodzących od osób prawnych i fizycznych w latach poprzedzających przygotowanie LSR, co potwierdzało atrakcyjność inwestycyjną obszaru. Średni procent udziału w dochodach budżetu gmin w 2014 r. wynosił ok. 21,5%.

Autorzy LSR wskazywali jednocześnie, że znaczenie ekonomiczne obszaru LGD „LIWOCZ” w województwie podkarpackim było zdecydowanie niewspółmierne w stosunku do posiadanego potencjału, szczególnie w odniesieniu do podmiotów działających w branżach turystycznych i około turystycznych. W tym zakresie obszar LGD charakteryzował się stosunkowo niskim ich odsetkiem w ogólnej liczbie przedsiębiorstw. Na terenie LGD funkcjonowały 143 podmioty działające w branży turystycznej i okołoturystycznej co stanowiło 5,19% wszystkich istniejących podmiotów gospodarczych. W ocenie autorów LSR była to liczba niewielka w stosunku do posiadanego potencjału do rozwoju turystyki (zblizona do danych dla całego województwa). W omawianym okresie na terenie LGD zarejestrowanych było jedynie 5 obiektów noclegowych, a jedynie 1,05% wszystkich

podmiotów gospodarczych prowadziło działalność w branży związanej z przetwórstwem lokalnych produktów.

Analiza przeprowadzona przez autorów LSR, w odniesieniu do potencjału terenów LGD „LIWOCZ” wskazywała na wybrane bariery rozwoju gospodarczego, w tym m.in. niski stopień przetworzenia produktów, brak instytucji/podmiotów wymiany doświadczeń, wspierania rozwoju przedsiębiorczości, niewystarczające nasycenie w czynniki kreujące atrakcyjność turystyczną obszaru, ze szczególnie istotnymi brakami w rozwoju bazy noclegowej i częściowo gastronomicznej, małą liczbę imprez o znaczeniu ponadlokalnym, braki w promocji oraz inne.

Wśród szans rozwoju wskazywano na możliwości produkcji żywności metodami ekologicznymi, co stanowiłoby korzyść dla rolnictwa, mieszkańców, ale rozwijałoby szanse na podniesienie konkurencyjności i jakości przetwórców i producentów rolnych obszaru LGD.

Wskazywano także na potencjał w zakresie rozwoju turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki oraz na możliwość korzystania z bogactw naturalnych regionu, takich jak złoża kruszyw mineralnych (żwiry i piaski), złoża ilaste na potrzeby ceramiki budowlanej oraz złoża piaskowców, a także zasoby odnawialne – jak drewno z uwagi na dużą ilość terenów leśnych w regionie. Ponadto sąsiedztwo „doliny lotniczej” stwarzało duże możliwości rozwoju nie tylko gospodarki żywnościowej i turystyki. Analizując wyżej wymienione bariery jak i szanse, autorzy sugerowali, że zarówno posiadany potencjał gospodarczy, jak również zewnętrzne uwarunkowania predestynowały badany obszar do pełnienia znacznie istotniejszej roli w gospodarce województwa podkarpackiego.

Wśród problemów związanych z przedsiębiorczością wymieniano m.in.: słabą kondycję finansową firm (ograniczone możliwości rozwoju), przestarzałe zaplecze techniczne firm (np. maszyny, urządzenia), skomplikowane procedury prawno – finansowe, niewystarczającą promocję usług i produktów lokalnych przedsiębiorców, jak i słabą współpracę przedsiębiorców w zakresie promocji własnych produktów i usług. Kolejne omówione problemy to wysokie koszty pracy i szkoleń dla pracodawców, niski poziom wynagrodzeń, mało dostępna informacja o środkach pomocowych dla pracodawców i długotrwałe procedury ich uzyskania, a także słabe przygotowanie przedsiębiorców do pozyskiwania środków pomocowych. Istotnym problemem w regionie była migracja zarobkowa młodych ludzi, peryferyjne położenie obszaru w stosunku do ośrodków wzrostu gospodarczego, brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz inne.

Analizę aktualnych informacji na temat przedsiębiorczości w regionie objętym LSR warto rozpocząć od zestawienia danych na temat zmieniającej się na przestrzeni lat liczby osób pracujących w gminach. Informacje te przedstawione są w poniższej tabeli. Ogółem liczba pracujących w całym regionie LGD „LIWOCZ” zwiększyła się w latach 2015 – 2020 z 5782 do 6029, co jest korzystnym trendem. Analizując dane dla poszczególnych gmin warto jednak odnotować, że trend ten nie dotyczył gminy Skotyszyn, w której w 2020 roku pracowało o 160 osób mniej niż w roku 2015. Co istotne, spadek ten dotyczył grupy kobiet,

w przypadku mężczyzn liczby nie zmieniły się istotnie na przestrzeni lat. Najwięcej pracujących w opisywanym okresie przybyło w gminach Pilzno i Brzostek. W większości gmin większe wzrosty można zaobserwować w odniesieniu do mężczyzn, liczba kobiet, choć zwiększała się, nie zmieniła się w tak dużym stopniu.

Podsumowując, ogólny wzrost wskaźnika, jakim jest liczba pracujących w gminach wskazywałaby na poprawę przedsiębiorczości w regionie. Na przyszłość warto natomiast przyrzeć się szczegółom w odniesieniu do gminy Skołyszyn, w której sytuacja wyglądała odmiennie, a także przeanalizować przyczyny niższych wzrostów w odniesieniu do liczebności zatrudnionych kobiet.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Brzostek (3)	824	966	342	464	482	502
Jodłowa (2)	338	374	121	132	217	242
Pilzno (3)	2 703	2 885	1 577	1 740	1 126	1 145
Brzyska (2)	236	283	55	98	181	185
Skołyszyn (2)	1 681	1 521	888	890	793	631

Tabela 5 Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD

Kolejnym czynnikiem, który obrazuje temat przedsiębiorczości mieszkańców regionu LGD „LIWOCZ” jest udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jak wskazują dane przedstawione w poniższej tabeli, wskaźnik ten zmniejszył się na przestrzeni lat 2015-2020 w każdej z gmin. Oznacza to, że w opisywanych latach ubyło osób bezrobotnych w regionie, co świadczyłoby o poprawie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru LGD „LIWOCZ”. Warto odnotowania również jest fakt, że w każdej z gmin liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet przekraczała liczbę bezrobotnych mężczyzn, co sugerowałoby konieczność przyjrzenia się sytuacji zawodowej kobiet na rynku pracy. Z drugiej strony spadek liczby bezrobotnych w większości gmin był wyższy w grupie kobiet w porównaniu do mężczyzn, co mogłoby sugerować poprawiającą się sytuację tej grupy na rynku pracy.

Gmina	Bezrobotni w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Brzostek (3)	8,3	4,8	7,4	3,9	9,4	5,7
Jodłowa (2)	6,3	3,9	4,8	3,6	8,2	4,4
Pilzno (3)	6,3	4,0	4,8	3,2	8,0	4,9
Brzyska (2)	10,1	7,8	8,8	5,2	11,7	10,8
Skołyszyn (2)	12,0	8,5	9,4	6,4	15,0	11,0

Tabela 6 Bezrobotni w gminach wchodzących w skład LGD

W celu analizy zmian w obszarze przedsiębiorczości w gminach, warto również przyrzeć się jak zmieniła się pomiędzy rokiem 2015 a 2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

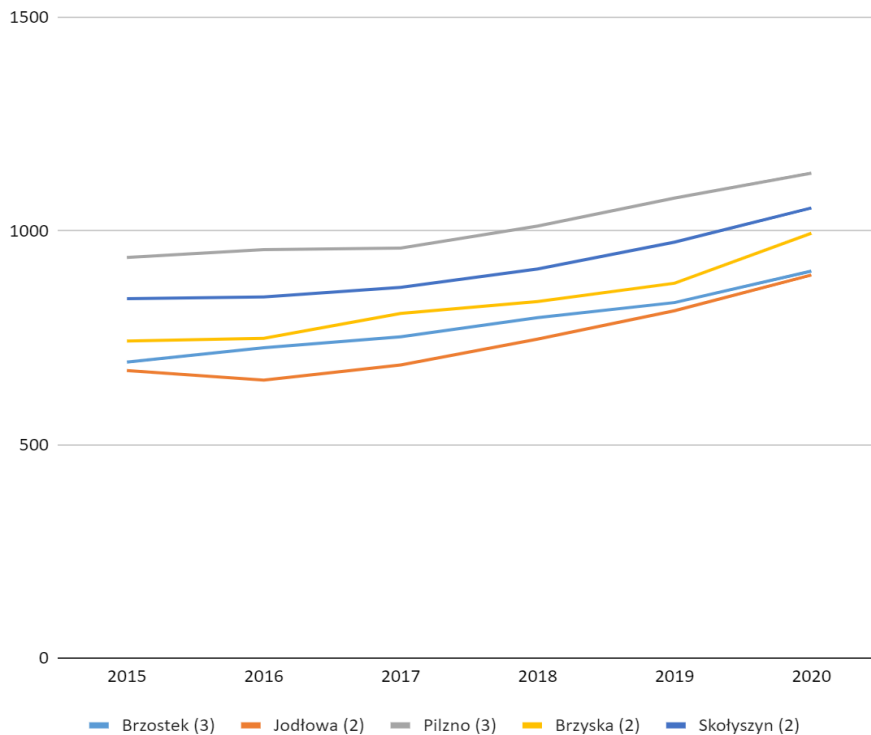
W każdej z gmin obszaru LGD „LIWOCZ” liczba ta sukcesywnie wzrastała, co sugeruje, że przedsiębiorczość mieszkańców uległa poprawie na przestrzeni opisywanych lat. Najlepiej w tym zestawieniu rokrocznie wypadła gmina Pilzno, na drugim biegunie znajdowała się Jodłowa. Tempo i dynamika wzrostów liczby podmiotów gospodarki w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym było podobne we wszystkich gminach. Różnica w zakresie tego wskaźnika pomiędzy rokiem 2020 a 2015 wypada najkorzystniej w gminie Brzyska. Wskaźnik ten wzrósł z poziomu 742,3 do 994,5, a więc o ponad 252.

Szczegółowe dane na ten temat zawarte są w poniżej załączonej tabeli oraz na wykresie.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brzostek (3)	693,00	726,60	752,30	797,20	832,30	906,10
Jodłowa (2)	673,30	651,00	686,30	746,80	813,10	896,80
Pilzno (3)	937,80	956,20	960,00	1 011,30	1 076,80	1 135,10
Brzyska (2)	742,30	748,50	807,00	834,90	877,60	994,50
Skołyszyn (2)	841,60	845,40	867,90	910,80	973,70	1 053,90

Tabela 7 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys.
ludności w wieku produkcyjnym

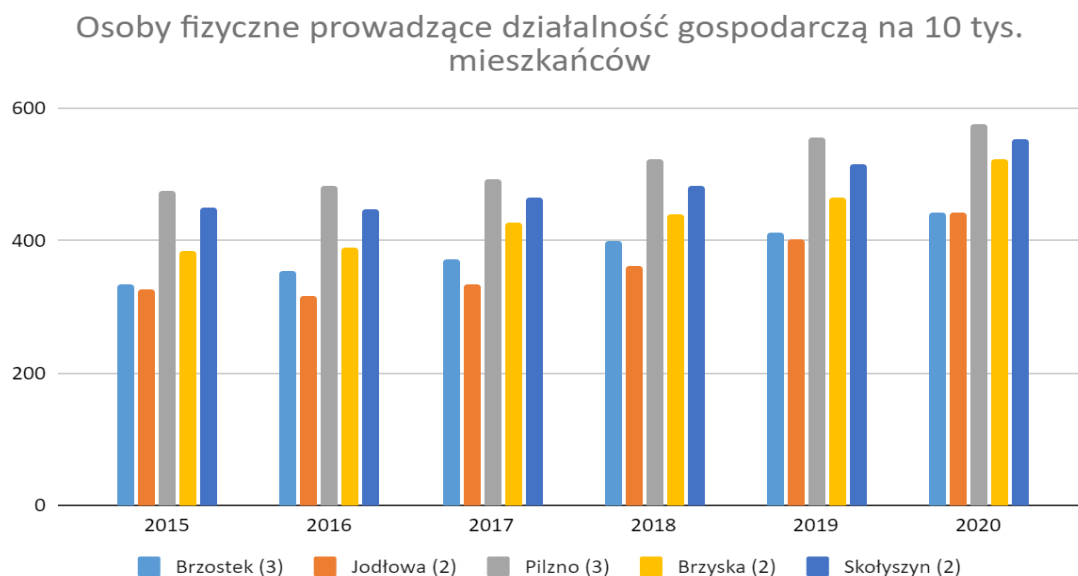
Wykres 3 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Podobnie korzystnie przedstawiają się dane na temat liczebności osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności. Wskaźnik ten wzrastał sukcesywnie w każdej z gmin, na przestrzeni lat. Najwyższy jego poziom odnotowywano rokrocznie w gminie Pilzno, ale i w gminie Skołyszyn. Najstabilniej pod kątem tego wskaźnika prezentowała się każdego roku gmina Jodłowa. Największy wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą przypadających na 10 tys. mieszkańców odnotowano na przestrzeni lat 2015-2020 w gminie Brzyska. Obserwowany w gminach regionu LGD „LIWOCZ” trend wzrostu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w latach 2015-2020 wskazuje na poprawę przedsiębiorczości mieszkańców regionu. W poniższych tabeli oraz wykresie zawarte są szczegółowe dane na temat tego wskaźnika.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brzostek (3)	333	353	372	399	411	442,00
Jodłowa (2)	327	316	333	361,00	403,00	443,00
Pilzno (3)	476	483	492	523	555	577

Brzyska (2)	385	390	426	440	464	523,00
Skołyszyn (2)	451	448	464	483	515	552,00

Tabela 8 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Wykres 4 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Organizacje pozarządowe

Przedstawiciele organizacji pozarządowych zaproszeni zostali przez LGD „LIWOCZ” do udziału w grupie fokusowej, której jednym z celów było badanie opinii poprzedzające wypracowania wybranych założeń strategii. Podejście wspierające partycypacyjny model pracy umożliwiło opisanie aktualnej sytuacji, jak i wskazanie na problemy związane z sektorem społecznym. Warto w tym miejscu podkreślić inicjatywę i proaktywność mieszkańców obszaru zrzeszonych w niezależnych organizacjach pozarządowych, na rzecz rozwoju, aktywizacji obywateli i promocji regionu.

W obrębie obszaru 5 gmin LGD „LIWOCZ” zidentyfikowano 127 organizacji pozarządowych (w tym w większości stowarzyszenia). Jak wskazują autorzy LSR jedna organizacja pozarządowa przypada na ok. 437 osób. Działalność organizacji pozarządowych z terenu LGD „LIWOCZ” nastawiona jest między innymi na kultywowanie regionalnych tradycji, rozwój kultury oświaty, rekreacji i sportu, pomoc społeczną i rozwój regionalny. Zgodnie z informacjami w LSR organizacje te wykazywały się dużą aktywnością w ramach sięgania po środki z „Wdrażania lokalnych strategii rozwoju” w zakresie tzw. małych projektów. W ramach naborów prowadzonych przez LGD „LIWOCZ” w latach 2009-2014, 14 organizacji pozarządowych zrealizowało 20 projektów (na obszarze LGD „LIWOCZ” łącznie zrealizowano 80 projektów), o łącznej wartości prawie 350 000,00 zł.

Wśród problemów związanych z sektorem społecznym wyróżniono w trakcie warsztatów m.in.: niską aktywność społeczną mieszkańców obszaru, niewystarczającą promocję postaw społecznej aktywności, niską świadomość mieszkańców nt. działalności organizacji pozarządowych. Wskazywano także na brak środków na działalność statutową NGO, niewystarczające zaplecze techniczne i braki w wyposażeniu NGO, małą skuteczność organizacji w ubieganiu się o środki pomocowe, niewielu młodych i aktywnych liderów społecznych, braki w wyposażeniu obiektów kultury, rekreacji i turystyki, słabo rozwinięty wolontariat a także niewystarczającą współpracę organizacji pozarządowych z LGD;

Grupy defaworyzowane

Na podstawie konsultacji społecznych oraz w oparciu o wyniki badań własnych autorzy LSR wyróżnili następujące grupy defaworyzowane na obszarze LGD „LIWOCZ”:

- 1) Bezrobotni** – w tym osoby długotrwale pozostające bez pracy (41,3% wszystkich bezrobotnych, wg. danych z powiatowych urzędów pracy z 31.12.2014 r.). Według mieszkańców uczestniczących w konsultacjach, bezrobotni to grupa wymagająca wsparcia w największym stopniu spośród wszystkich grup defaworyzowanych (57%). Jak odnotowali autorzy LSR, pomimo obniżającego się poziomu bezrobocia, udział osób pozostających długotrwale bez pracy w grupie bezrobotnych stale zwiększał się. Wśród głównych problemów charakteryzujących tę grupę wymieniano m.in.: dyskryminację osób długotrwale bezrobotnych jako kandydatów do pracy, brak umiejętności autoprezentacyjnych, obniżoną motywację do pracy, niski poziom wykształcenia oraz słabe kwalifikacje zawodowe. Wskazywano ponadto na obniżoną motywację, jak i niskie poczucia sprawczości oraz niskie poczucie własnej wartości, a nawet depresję, kłopoty finansowe (w tym brak środków na aktywne poszukiwanie pracy) a także podejmowanie nieoficjalnego zatrudnienia przez osoby długotrwale bezrobotne. Autorzy LSR upatrywali szans poprawy sytuacji osób długotrwale bezrobotnych w podejmowaniu przez nich działalności gospodarczej. W konsekwencji uznano, że działania biura LGD powinny być ukierunkowane na udzielanie wsparcia w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz pobudzenie aktywności mieszkańców do poszukiwania źródeł dochodów. Dodatkowo wskazywano na konieczność udzielania wsparcia finansowego na utworzenie dodatkowych miejsc pracy dla osób już prowadzących działalność gospodarczą.
- 2) Niepełnosprawni** – w opinii 39% osób uczestniczących w konsultacjach słabo wspierane na obszarze działania LGD są też osoby niepełnosprawne. Odsetek tych osób zarejestrowanych w Urzędach Pracy nie był wysoki, wynosił 4% ogółu bezrobotnych. Jednak jak zauważono w LSR, skala i skutki bezrobocia wśród niepełnosprawnych są istotne, co implikuje konieczność wdrożenia rozwiązań ograniczających to zjawisko. Przynależność do tej grupy w ocenie autorów LSR wiąże

się różnorodnymi problemami: pozostawanie poza rynkiem pracy osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym (korzystanie z renty), nieefektywny i nieadekwatny do potrzeb rynku pracy system kształcenia osób niepełnosprawnych, stereotypowe myślenie potencjalnych pracodawców na temat osób niepełnosprawnych (pracownicy nieefektywni, kosztowni dla pracodawcy), bariery systemowe i prawne dla pracodawców przy zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niejasne, niestabilne, skomplikowane zapisy prawne. W związku z tym działania biura LGD powinny być ukierunkowane na udzielanie wsparcia w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz pobudzenie aktywności niepełnosprawnych do poszukiwania źródeł dochodów.

3) Osoby starsze (38% wskazań w konsultacjach społecznych) oraz **młodzież od 18 – 25 roku** – (30% wskazań) – dane GUS przedstawione w LSR wskazywały na konsekwentny spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost udziału osób w wieku niemobilnym (45+) w każdej z gmin, w latach poprzedzających opracowanie strategii. Trend ten jest zbieżny z zachodzącymi zmianami demograficznymi, co w połączeniu z rosnącą migracją zarobkową osób młodych implikuje konieczność wspierania na rynku pracy obydwu grup społecznych. W 2014 roku największy udział osób młodych charakteryzował gminę Brzostek i Pilzno, z kolei najmniejszy gminę Skołyszyn. Największy udział ludności w wieku niemobilnym wystąpił natomiast w gminach Jodłowa i Skołyszyn, a najmniejszy – w gminie Brzyska. W strukturze bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze działania LGD osoby młode do 25 roku życia stanowiły 24,99, % ogółu bezrobotnych, zaś osoby powyżej 50 roku życia 15,46%.

Wśród trudności z jakimi mierzą się osoby młode na rynku pracy w obszarze LGD „LIWOCZ” wskazywano m.in.: wysokie wymagania pracodawców względem osób młodych, niedostateczne umiejętności wyboru ścieżki rozwoju zawodowego, niedopasowanie wykształcenia studentów do potrzeb pracodawców, niski stopień przygotowania do zawodu poprzez staże i praktyki, niską atrakcyjność rozwijania miejsc pracy w prowadzonej własnej działalności gospodarczej w celu zatrudniania młodych osób.

Diagnoza problemów dotyczących osoby starsze pozwoliła na określenie następujących obszarów problemowych: postrzeganie osób powyżej 50 roku życia jako mało elastycznych, niechętnych do podnoszenia kwalifikacji, ze złymi nawykami, niewielka liczba ofert pracy dla tej grupy, niskie wynagrodzenie i złe warunki pracy, pasywne postawy wobec poszukiwań pracy (wyższa aktywność w staraniach się o zasiłek przedemerytalny niż o pracę), brak wiary w swoje możliwości, niechęć do zmian i podnoszenia kwalifikacji, niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji zawodowych, brak znajomości nowoczesnych technologii, niska skłonność do zmiany miejsca zamieszkania w celu zdobycia pracy.

W obszarze interwencji dla obydwu grup zdaniem autorów LSR powinny znaleźć się przedsięwzięcia z zakresu szkoleń, kursów kwalifikacyjnych odpowiadające potrzebom rynku pracy, a także z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Ważne było także pobudzenie aktywności mieszkańców do poszukiwania źródeł dochodów oraz wsparcie finansowe małych przedsiębiorstw na utworzenie dodatkowych miejsc pracy.

Wyróżnienie opisanych powyżej grup defaworyzowanych wydaje się adekwatne a zarazem poparte istotnymi danymi z obszaru. Jednocześnie na przyszłość warto zastanowić się nad sytuacją kobiet na rynku pracy w regionie. Dane GUS przedstawione w tabelach powyżej (zob. tab. nr.6) wskazywałyby, iż kobiety na rynku pracy w obszarze LGD „LIWOCZ” mierzą się z różnorodnymi problemami, przez co ich odsetek wśród bezrobotnych jest wyższy w porównaniu do grupy mężczyzn. W takiej sytuacji warto rozważyć wyróżnienie kobiet jako kolejnej grupy defaworyzowanej na rynku pracy w regionie.

W celu przeanalizowania na ile wdrożenie strategii przyczyniło się do poprawy sytuacji zawodowej przedstawicieli grup defaworyzowanych na obszarze LGD „LIWOCZ” zasadne wydaje się przeanalizowanie danych GUS na temat liczebności ludności w wieku przed-, po- i produkcyjnym w latach 2015-2020. Szczegółowe informacje zawarte są w poniższej tabeli. Dane te nie napawają optymizmem. W niemal każdej z gmin w opisywanych latach ubyło ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, przy jednoczesnych wzrostach ludności w wieku poprodukcyjnym. Największe zmiany w liczebności wymienionych grup odnotowano w gminie Skołyszyn. Gmina Pilzno była jedyną spośród pozostałych, w której na przestrzeni lat 2015-2020 przybyło blisko 70 osób w wieku przedprodukcyjnym.

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Brzostek (3)	2 743	2 626	8 240	7 869	2 184	2 370
Jodłowa (2)	1 069	1 056	3 401	3 245	946	987
Pilzno (3)	3 702	3 771	11 282	11 065	3 042	3 307
Brzyska (2)	1 319	1 305	4 149	3 972	1 030	1 131
Skołyszyn (2)	2 343	2 226	7 902	7 477	2 204	2 472

Tabela 9 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Analiza danych na temat migracji również pozwala przyjrzeć się sytuacji w regionie. Jak można zaobserwować w poniżej załączonej tabeli bilans migracji w roku 2020 był ujemny w trzech i dodatni w dwóch gminach regionu LGD „LIWOCZ”. W gminach Brzostek, Jodłowa oraz Brzyska ujemny bilans migracji informuje o tym, że więcej mieszkańców tych gmin zdecydowało się na ich opuszczenie, w porównaniu do liczby osób napływających do tych

miejsc. Jest to trend negatywnie wpływający na liczebność mieszkańców, ale i na możliwości rozwoju gmin. Szczególnie dla gminy Brzostek ujemne wartości są na wyższym w porównaniu do innych gmin poziomie, co można było także zaobserwować w poprzednich latach. Z kolei w gminie Brzyska od lat 2016-2017 dodatni bilans migracji zmienił się w ujemny w latach 2018-2020. Korzystnie na tym tle wypada gmina Skołyszyn, w której poprzedzony w latach 2018-2019 ujemnym bilansem migracji, w 2020 roku wypadł on dodatnio. Również w gminie Pilzno więcej osób zdecydowało się o przyjeździe do gminy w porównaniu do liczby mieszkańców ją opuszczających. Jednocześnie, co warto podkreślić, w latach 2016-2018 dodatni bilans dla tej gminy wypadł jeszcze korzystniej niż w roku 2020. Analizy te skłaniają do wniosku, że migracja w ramach obszaru LGD „LIWOCZ” wypadła różnie w zależności od roku i od gminy, na co wpływ miały zapewne różnorodne czynniki. Trudno w związku z tym w tym wypadku wnioskować o trendach dla całego regionu.

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD					
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Brzostek (3)	-13	-61	-57	-60	-58
Jodłowa (2)	-5	-22	-22	-30	-16
Pilzno (3)	19	40	23	-9	9
Brzyska (2)	9	8	-10	-25	-26
Skołyszyn (2)	-14	7	-34	-38	39

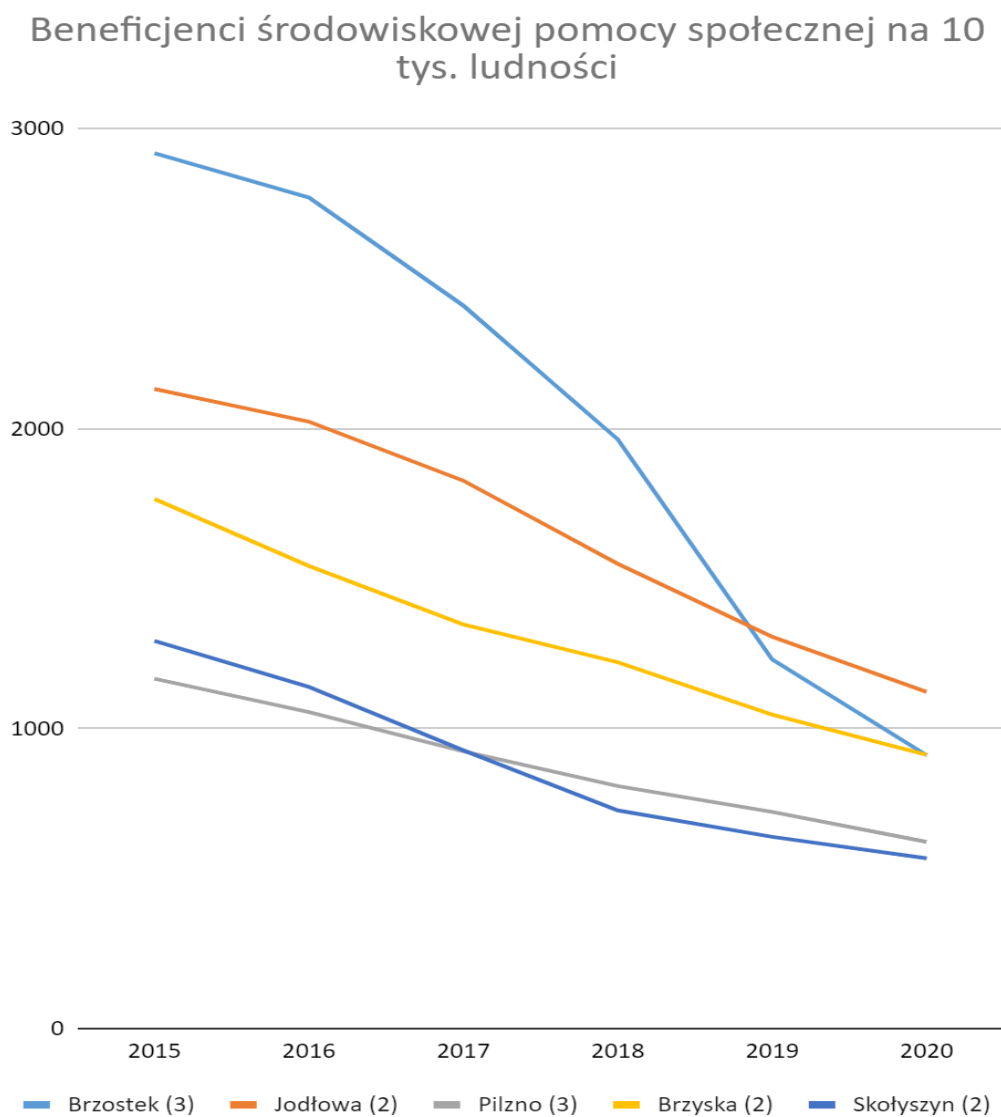
Tabela 10 Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD

Ciekawym czynnikiem, który warto wziąć pod uwagę na potrzeby analiz dotyczących sytuacji mieszkańców regionu LGD „LIWOCZ” jest liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej przypadająca na 10 tys. ludności. Zamieszczona poniżej tabela zawiera dane na temat tego wskaźnika uwzględniające lata 2015-2020 w podziale na gminy opisywanego obszaru. Dane te jednoznacznie wskazują na sukcesywny spadek liczby beneficjentów korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na przestrzeni lat 2015-2020 w każdej z gmin regionu. Największy spadek odnotowano w gminie Brzostek (ponad 2000 osób w latach 2015-2020). W 2020 roku najwyższy wskaźnik ten wypadł w gminie Jodłowa (1122 beneficjentów na 10 tys. ludności), a najniżej w gminie Skołyszyn (567 beneficjentów na 10 tys. ludności).

Obniżająca się liczba beneficjentów korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej świadczyć może o spadku zapotrzebowania na taką pomoc, a więc o poprawie sytuacji życiowej mieszkańców gmin.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brzostek (3)	2 918	2 770	2 410	1 964	1 230	911
Jodłowa (2)	2 132	2 023	1 826	1 549	1 306	1 122
Pilzno (3)	1 166	1 055	924	808	722	622
Brzyska (2)	1 765	1 542	1 347	1 221	1 046	912
Skołyszyn (2)	1 292	1 139	927	727	639	567

Tabela 11 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Wykres 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Turystyka

Jak wskazywali autorzy LSR, potencjał turystyczny regionu LGD „LIWOCZ” w latach poprzedzających opracowanie strategii nie był w pełni wykorzystany o czym świadczyły m. in. niska liczba obiektów noclegowych dostępnych w gminach obszaru (wynosząca zaledwie 5) czy niski odsetek firm z branży okołoturystycznej. Wskazywano na wysoką spójność kulturową geograficzną, społeczną i gospodarczą regionu. Wśród walorów obszaru wskazywano na bogate dziedzictwo religii, tradycji, obrzędów a także, muzyki i folkloru, rozwinięty „patriotyzm lokalny”, polegający m.in. na przywiązaniu mieszkańców do tradycji, gwary. Tereny te, zgodnie z LSR zamieszkiwane są przez rzeźbiarzy, malarzy, a także poetów, hafciarki, którzy podtrzymują tradycje kulturowe i ludowe przekazując je z pokolenie na pokolenie. Atutem, który mógłby zwiększać atrakcyjność regionu przyczyniając się tym samym do rozwoju turystyki, był zdaniem autorów LSR dostęp do naturalnie uprawianej, ekologicznej żywności pozyskiwanej z relatywnie czystych terenów.

Jak wskazuje poniżej załączona tabela, sytuacja w zakresie liczby obiektów noclegowych w kolejnych latach nie uległa poprawie. Spośród 5 obiektów, które funkcjonowały na terenie obszaru LGD jeszcze w 2016 roku, po czterech latach pozostały jedynie 3. Były one zlokalizowane na terenie gmin Pilzno oraz Skołyszyn. W pozostałych gminach regionu w 2020 roku nie funkcjonował żaden obiekt noclegowy. Warto w tym miejscu wspomnieć, że na spadek liczby obiektów wpływ mogła mieć pandemia i towarzyszący jej kryzys dotykający w dużej mierze branżę turystyczną.

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat			
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020
Jodłowa (2)	1	0	0
Pilzno (3)	3	3	2
Skołyszyn (2)	1	1	1
Brzostek (3)	0	0	0
Brzyska (2)	0	0	0

Tabela 12 Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat

Opis celów strategii

Na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonych analiz, konsultacji, warsztatów diagnostycznych i partycypacyjnych opracowano następujące cele do realizacji w ramach LSR:

I - Aktywizacja lokalnej społeczności w oparciu o potencjał i zasoby lokalne

Przypisano do niego dwa cele szczegółowe (I.1. Wzmocnienie więzi społecznych i kulturowych mieszkańców oraz zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu oraz I.2. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców), które miały być realizowane m.in. poprzez: organizację imprez kultywujących lokalną historię i tradycję, rozwój infrastruktury związanej z turystyką, rekreacją lub kulturą, integrację społeczności lokalnej z osobami niepełnosprawnymi, wsparcie inicjatyw służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego (np. poprzez publikacje o regionie), a także promowanie ekologii (szkolenia dotyczące ochrony pikniki i festyny ekologiczne).

II - Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o lokalne zasoby, z możliwością wykorzystania rozwiązań innowacyjnych

Przypisane do celu II cele szczegółowe (II.1. Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców dotyczących rynku pracy, w tym grup defaworyzowanych oraz II.2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości) miały być realizowane m.in. poprzez wspieranie (również finansowe) osób zamierzających otworzyć lub rozwijać własną działalność gospodarczą, oraz poprzez organizację szkoleń, kursów kwalifikacyjnych zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy dla grup defaworyzowanych.

III - Wzmocnienie potencjału partnerstwa oraz jego osiągnięć

Przypisane cele szczegółowe (III.1. Rozwój współpracy pomiędzy partnerami realizującymi strategię rozwoju lokalnego oraz III.2. Wspieranie aktywnego udziału społeczeństwa w procesie realizacji LSR) miały być realizowane m.in. poprzez realizację współpracy krajowej i międzynarodowej partnerów realizujących strategię rozwoju lokalnego, przeprowadzenie spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami, informowanie o działaniach realizowanych w ramach LSR, prowadzenie indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, czy poprawa komunikacji wewnętrznej personelu odpowiedzialnego za wdrażanie LSR.

Zarówno cele ogólne, jak i szczegółowe wydają się w pełni wpisywać w potrzeby mieszkańców regionu LGD „LIWOCZ”. Dla opisywanych powyżej problemów dotyczących m.in. niewykorzystanego potencjału turystycznego regionu, niskiej aktywności społecznej mieszkańców czy sytuacji osób reprezentujących grupy defaworyzowane, zaproponowano w LSR konkretne przedsięwzięcia. Ich dobór wydaje się w pełni uzasadniony i adekwatny.

5.2. Realizacja celów strategii

Postęp w zakresie realizacji celów strategii warto przeanalizować z uwzględnieniem szerszego kontekstu zmian, jakie wprowadzono do LSR. Zmiany w zakresie LSR były najczęściej podyktowane koniecznością dostosowania się do zmian wynikających z przepisów i Ustaw. Uchwały Walnego Zebrania Członków LGD „LIWOCZ” w zakresie zmian Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR), w tym Lokalnych Kryteriów Wyboru (LKW) dotyczyły m.in. aktualizacji LSR (w tym poprawki dot. pomyłek pisarskich) zmian w budżecie (zmniejszenie środków, przesunięcie ich, lub zwiększenie), z konieczności dostosowania lub wprowadzenia dodatkowych wskaźników i kryteriów czy też rozszerzenia opisów przedsięwzięć w ramach projektów grantowych. Istotną zmianą, jak wskazują przedstawiciele biura LGD, było zwiększenia kwot budżetu LSR w związku z otrzymaniem przez LGD dodatkowych środków w ramach pierwszego (2019 rok) i drugiego (2020 rok) bonusu za wysoki poziom realizacji LSR. Środki te przeznaczono częściowo na wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą (premia) i częściowo na wsparcie finansowe dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą (2019 rok) oraz (2020 rok) na rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą. Istotną zmianą było także ustalenie poziomu dofinansowania dla grantobiorców i dla operacji własnych na poziomie 100%, a także doprecyzowanie poszczególnych kryteriów wyboru. Ponadto uszczegółowiono definicję innowacyjności operacji oraz zmianie uległy niektóre wagi punktowe. W 2020 roku konieczne było przeliczenie budżetu LSR na walutę euro oraz przesunięcie oszczędności wynikających z różnic kursowych z zakończonych przedsięwzięć do przedsięwzięcia 1.1.2 oraz 2.2.1.

Uchwały Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „LIWOCZ” w zakresie procedur ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD, grantobiorców oraz operacji własnej w ramach wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność obejmowały m.in. zmiany w zakresie procedur ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD, zmiany procedury ogłaszania, oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców (m.in. doprecyzowania definicji lokalnych kryteriów wyboru, zmian wag punktowych w niektórych kryteriach).

Szczegółowe dane na temat zmian w LSR zawarte są w poniższej tabeli.

Lp.	Data wprowadzenia zmiany (dotyczy daty podjęcia uchwały Walnego Zebrania Członków lub Zarządu ws. aktualizacji/zmian)	Zakres zmian
Uchwały Walnego Zebrania Członków LGD „LIWOCZ” w zakresie zmian Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR), w tym Lokalnych Kryteriów Wyboru (LKW)		
1.	28.12.2015 r.: - Uchwała nr 15 - Uchwała nr 16 - Uchwała nr 17	- Przyjęcie LSR - Przyjęcie procedury uchwalania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru (LKW) - Przyjęcie lokalnych kryteriów wyboru
2.	16.06.2016 r.: - Uchwała nr 7 -Uchwała nr 9	- Wprowadzenie zmian w LSR wynikających z przeprowadzonej przez Zarząd Województwa oceny, polegającej na zmniejszeniu budżetu w poszczególnych przedsięwzięciach, dostosowanie wskaźników produktu i rezultatu. - Zmiana LKW w zakresie wprowadzenia kryterium premiującego operacje realizowane w miejscowościach poniżej 5 tyś mieszkańców dla działań związanych z rozwojem obszaru.
3.	14.06.2017 r.: - Uchwała nr 5	- Zmiana załącznika nr 1 Procedura aktualizacji LSR – umożliwienie wprowadzania zmian w LSR w wyniku zauważonych omyłek i błędów pisarskich oraz umożliwienie wprowadzania zmian w LSR na pisemny wniosek mieszkańców LGD.
4.	18.09.2017 r.: - Uchwała nr 8	Zmiana LSR obejmowała: <ul style="list-style-type: none"> • Skorygowania błędów, omyłek pisarskich i dostosowania zapisów do dokumentów programowych dotyczących LSR; • Zwiększenia kwot budżetu LSR dla poddziałania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” do wysokości 5% środków określonych w umowie ramowej na

		<p>poddziałanie 19.2; wzrost o 126 tys. zł do poziomu 315 tys. zł.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustalenia poziomu dofinansowania dla operacji własnej na poziomie 100%; • Skorygowania i ujednoczenia zapisów dotyczących monitoringu i ewaluacji LSR; • Umożliwienia wnioskowania o powierzenie grantu parafiom; • Ustalenia poziomu dofinansowania dla grantobiorców na poziomie 100%; • Ustalenia intensywności wsparcia dla podmiotów innych niż sektor finansów publicznych oraz podmiotów wykonujących działalność gospodarczą na poziomie 100%; • Rozszerzenia opisów przedsięwzięć w ramach projektów grantowych, w taki sposób, aby nie ograniczały one rodzaju zadań planowanych do wykonania przez grantobiorców.
5.	<p>21.06.2018 r.: - Uchwała nr 6</p>	- Zmiana LSR obejmowała skorygowanie i ujednoczenie zapisów umożliwiających realizację operacji własnej przez LGD w ramach wdrażania LSR oraz skorygowania zauważonych omyłek pisarskich.
6.	<p>27.05.2019 r.: - Uchwała nr 5</p>	- Zwiększenie budżetu LSR, w związku z otrzymaniem przez LGD dodatkowych środków w ramach bonusu (tzw. pierwszy bonus) za wysoki poziom realizacji LSR. Środki w łącznej wysokości 690 000,00 zł przeznaczono na wdrażanie LSR (poddziałanie 19.2), w tym 400 tys. zł na wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą (premia) i 290 tys. zł na wsparcie finansowe dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą.
7.	<p>21.05.2020 r.: - Uchwała nr 7</p> <p>- Uchwała nr 9</p>	<p>- Zwiększenie budżetu LSR, w związku z otrzymaniem przez LGD dodatkowych środków w ramach drugiego bonusu (tzw. drugi bonus) za wysoki poziom realizacji LSR. Środki w łącznej wysokości 690 000,00 zł przeznaczono na wdrażanie LSR (poddziałanie 19.2), w tym 400 tys. zł na wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą (premie) i 290 tys. zł na rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą.</p> <p>- Zmiana LKW dotyczyła doprecyzowania poszczególnych kryteriów wyboru, uszczegółowiono definicję innowacyjności operacji oraz zmianie uległy niektóre wagi punktowe.</p>
8.	<p>29.07.2020 r.: - Uchwała nr 11</p>	- Zmiana LSR dotyczyła przeliczenie budżetu LSR na walutę euro oraz przesunięcie oszczędności wynikających z różnic kursowych z zakończonych przedsięwzięć do przedsięwzięcia 1.1.2 Budowa i przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą oraz do

		przedsięwzięcia 2.2.1 <i>Wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą.</i>
9.	<p>27.09.2021 r.: - Uchwała nr 5</p> <p>- Uchwała nr 6</p>	<p>- Zmiana LSR dotyczyła zwiększenia budżetu LSR w związku z otrzymaniem przez LGD dodatkowych środków w ramach wydłużonego okresu PROW 2014-2020. Zmiany dokonano w oparciu o zasady określone w piśmie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 kwietnia 2021 r. Środki zostały przeznaczone na realizację poddziałania 19.2 <i>Wsparcie realizacji operacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność</i> w kwocie 621 000,00 euro oraz poddziałania 19.4 <i>„Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”</i> w kwocie 74 520,00 euro.</p> <p>Środki finansowe w zakresie poddziałania 19.2 przeznaczono na: przedsięwzięcie w zakresie <i>wsparcia finansowego dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą</i> (218 000,00 euro), na przedsięwzięcie w zakresie <i>rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą</i> (kwotę 403 000,00 euro). Dokonano również zwiększenie wartości wskaźników produktu i rezultatu w związku ze zwiększeniem środków na powyższe działania i przedsięwzięcia.</p> <p>- Zmiana lokalnych kryteriów wyboru dotyczyła wyłącznie operacji w zakresie podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej oraz wynikała z Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania <i>„Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”</i> objętego PROW na lata 2014-2020 (Dz.U.2019 poz. 664 ze zm.), w wyniku którego beneficjenci nie są zobowiązani do utrzymania dodatkowych miejsc pracy z wyjątkiem jednego obowiązkowo tworzonego. W LKW dokonano również korekty w opisie kryteriów dostosowując je do aktualnej wersji biznesplanu (brak tab. 3.2).</p>
<p>Uchwały Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „LIWOCZ” w zakresie procedur ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD, grantobiorców oraz operacji własnej w ramach wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność.</p>		
1.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 15 z dnia 29.12.2015 r.	Przyjęcie PROCEDURY ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD.
2.	Załącznik nr 2 do Uchwały nr 15 z dnia 29.12.2015 r.	Przyjęcie PROCEDURY ogłaszania, oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców .

3.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 13 z dnia 17.06.2016 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD – wprowadzono zapis informujący o sporządzeniu rejestru interesów członków Rady pozwalający określić charakter powiązań z wnioskodawcami oraz rozszerzono postanowienia końcowe m.in. o zapisy, że w trakcie procesu oceny, wyboru wniosków i rozpatrywania protestów będą stosowane te same kryteria i procedury obowiązujące w czasie ogłoszenia danego naboru.
4.	Załącznik nr 2 do Uchwały nr 13 z dnia 17.06.2016 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców – wprowadzono zapis określający precyzyjnie termin na wniesienie wskazanych przez Radę poprawek i uzupełnień.
5.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 18 z dnia 21.09.2016 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD wynikała ze zmiany Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW 2014-2020, oraz w związku z wprowadzeniem Wytycznej nr 2/1/2016 w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego PROW 2014-2020.
6.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 1 z dnia 14.03.2017 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców wynikała ze zmiany Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (RLKS) oraz Wytycznej w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
7.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 2 z dnia 28.03.2017 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD wynikała ze zmian Ustawy o RLKS.
8.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 5 z dnia 10.05.2017 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców - aktualizacja procedury po akceptacji zmian Urzędu Marszałkowskiego
9.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 6 z dnia 10.05.2017 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD - aktualizacja po akceptacji zmian Urzędu Marszałkowskiego
10.	Załącznik nr 1 do Uchwały	Zmian procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD wynikała

	nr 18 z dnia 17.10.2017 r.	ze zmiany przepisów Ustawy o RLKS, wprowadzenia Wytycznej nr 6/4/2017 oraz zmiany zapisów w LSR.
11.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 19 z dnia 17.10.2017 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców wynikała ze zmiany przepisów Ustawy o RLKS, wprowadzenia Wytycznej nr 6/4/2017 oraz zmiany zapisów w LSR.
12.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 1 z dnia 23.01.2018 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców , w związku z koniecznością dostosowania zapisów do formularza wniosku o przyznanie pomocy na projekt grantowy wersja 3z oraz instrukcji do wniosku.
13.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 11 z dnia 22.06.2018 r.	Zmiana procedury oceny i wyboru operacji własnych LGD w zakresie dostosowania jej zapisów do aktualnej LSR.
14.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 13 z dnia 15.07.2019 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD w zakresie dostosowania zapisów do aktualnych przepisów ustawy o RLKS oraz rozporządzenia LSR.
15.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 9 z dnia 26.05.2020 r.	Zmiana procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD dotyczyła doprecyzowania definicji lokalnych kryteriów wyboru, zmian wag punktowych w niektórych kryteriach oraz zmiany w zasadach oddawania głosów przez członków rady w trakcie oceny i wyboru operacji.
16.	Załącznik nr 1 do Uchwały nr 9 z dnia 20.10.2021 r.	Zmian procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD dotyczyła zmiany LKW dla operacji w zakresie podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej, co wynikało z Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2020 r. zmieniającego rozporządzenie RLKS, w wyniku, którego beneficjenci nie są zobowiązani do utrzymania dodatkowych miejsc pracy z wyjątkiem jednego obowiązkowo tworzonego. W LKW dokonano również korekty w opisie kryteriów dostosowując je do aktualnej wersji biznesplanu (brak tab. 3.2).

Tabela 13. Zmiany w LSR

Kolejnym istotnym punktem analizy postępu rzeczowego wydaje się historia naborów. Poniżej załączona tabela zawiera szczegółowe informacje na ten temat. W ramach konkursów zrealizowano 13 naborów, w odpowiedzi na nie złożono 111 wniosków, spośród których wybrano 108, w efekcie czego podpisano 61 umów. Liczba protestów wyniosła 10, z czego 4 zostały uwzględnione. Największym zainteresowaniem spośród konkursów cieszyły się nabory dotyczące wsparcia finansowego dla osób rozpoczynających lub rozwijających działalność gospodarczą. Łącznie na wszystkie nabory w ramach tego przedsięwzięcia złożono 92 wnioski. Jak w swoich wypowiedziach zaznaczali pracownicy biura LGD oraz członkowie Rady, obserwowano sytuacje, w których osoby pozyskujące z konkursów środki na otwarcie działalności po kilku latach brały udział w konkursach dotyczących rozwijania działalności gospodarczej w celu poszerzenia działalności i stworzenia nowych miejsc pracy. Taki trend, jak zaznaczali członkowie Rady świadczy o poprawie przedsiębiorczości mieszkańców regionu, ale i o atrakcyjności oferty projektu LEADER. Otwieranie a następnie rozwijanie działalności gospodarczej umożliwiało tworzenie nowych miejsc pracy, aktywizując mieszkańców a także przyczyniając się do promocji i pozytywnego odbioru programu LEADER.

W ramach przedsięwzięć z obszaru Operacji Własnych zorganizowano 2 nabory, w odpowiedzi na każdy z nich zgłoszono po jednym wniosku. Obydwa wnioski zostały zaakceptowane i podpisano umowy. W ramach projektów grantowych ogłoszono 8 naborów, na które złożono 30 wniosków, a 29 z nich zwieńczono podpisaniem umowy. W ramach projektów grantowych najwięcej, czyli 8 wniosków wpłynęło w odpowiedzi na nabory dotyczące przedsięwzięcia polegającego na wsparciu inicjatyw służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego.

Numer naboru	Data naboru od... do...	Przedsięwzięcie (K – konkurs, O – operacja własna, G – projekt grantowy)	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków (dotyczy wszystkich wniosków, również wykraczających poza limit)	Liczba podpisanych umów (w przypadku grantów liczba umów z grant obiorcami)	Protesty złożone (w przypadku grantów – odwołania)	Protesty / odwołania uwzględnione
1/2016	21.11.2016 r. – 05.12.2016 r.	Wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą (K)	16	16	13	0	0
1/2019	07.10.2019 r. – 21.10.2019 r.		20	19	6	6	1
2/2020	05.10.2020 r. – 19.10.2020 r.		9	9	6	0	0
1/2021	07.12.2021 r. – 22.12.2021 r.		26	25	14	4	3
2/2016	21.11.2016 r. – 05.12.2016 r.	Wsparcie finansowe dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą (K)	14	14	7	0	0
2/2019	07.10.2019 r. – 21.10.2019 r.		7	6	2	0	0

3/2016	21.11.2016 r. – 12.12.2016 r.	Budowa i przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką, rekreacją lub kulturą (K)	7	7	6	0	0
1/2020	21.09.2020 r. – 05.10.2020 r.		5	5	5	0	0
1/2022	28.01.2022 r. – 25.02.2022 r.		5	5	0	0	0
4/2016	21.11.2016 r. – 12.12.2016 r.	Wydanie publikacji książkowej dotyczącej dziedzictwa lokalnego (K)	2	2	2	0	0
1/2017	19.06.2017 r. – 05.07.2017 r.	Organizacja szkoleń, kursów kwalifikacyjnych zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy, w tym dla grup defaworyzowanych (K)	0	0	0	0	0
1/2018	22.02.2018 r. – 12.03.2018 r.		0	0	0	0	0
2/2018	14.05.2018 r. – 28.05.2018 r.		0	0	0	0	0
1/2018/OW	09.07.2018 r. – 08.08.2018 r.	Organizacja szkoleń, kursów kwalifikacyjnych zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy, w tym dla grup defaworyzowanych (O); <i>Operacja własna pt. „Nowe</i>	1	1	1	0	0

		<i>umiejętności i kwalifikacje zawodowe – twoją szansą”</i>					
1/2019/OW	01.04.2019 r. – 30.04.2019 r.	Organizacja szkoleń, kursów kwalifikacyjnych zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy, w tym dla grup de faworyzowanych (O); <i>Operacja własna pt. „Nowe umiejętności i kwalifikacje zawodowe - twoją szansą – II edycja”</i>	1	1	1	0	0
1/2017/G	19.06.2017 r. – 04.07.2017 r.	Organizacja festynów, pikników, zajęć kulturalnych i rekreacyjnych kultywujących lokalną historię i tradycję (G)	0	0	0	0	0
1/2018/G	29.12.2017 r. – 15.01.2018 r.		5	5	5	0	0
2/2017/G	19.06. 2017 r. – 04.07.2017 r.	Wsparcie inicjatyw służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego (G)	0	0	0	0	0
2/2018/G	22.02.2018 r. – 12.03.2018 r.		8	8	8	0	0
3/2018/G	09.03.2018 r. – 26.03.2018 r.	Integracja społeczności lokalnej z osobami niepełnosprawnymi (G)	6	6	6	0	0

1/2019/G	07.01.2019 r. – 05.02.2019 r.	Budowa małej ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej (G)	1	-	-	0	0
2/2019/G	10.05.2019 r. – 31.05.2019 r.		5	5	5	0	0
1/2020/G	27.01.2020 r. – 24.02.2020 r.	Szkolenia dotyczące ochrony środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatu i OZE oraz pikniki i festyny ekologiczne (G)	5	5	5	0	0

Tabela 14 Historia naborów

Analiza postępu rzeczowego wskazuje na poziom realizacji celów przekraczający (w niektórych przypadkach wielokrotnie) założone wskaźniki dla wszystkich celów ogólnych i szczegółowych. Wskaźniki, w ramach których nie został osiągnięty próg 100% realizacji są i tak na wysokim poziomie: Dotyczą one następujących przedsięwzięć:

Liczba wybudowanej lub przebudowanej infrastruktury (w ramach celu szczegółowego - 1.1.2 Budowa i przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą), poziom realizacji przedsięwzięcia - 83,87%.

Liczba operacji polegających na rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa (w ramach celu szczegółowego: 2.2.2 Wsparcie finansowe dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą), poziom realizacji przedsięwzięcia- 77,78%.

Liczba artykułów/audycji (w ramach celu szczegółowego: 3.2.2 Informowanie o działaniach realizowanych w ramach LSR), poziom realizacji przedsięwzięcia - 66,67%

Dane na ten temat zawarte są w poniższej tabeli.

Opisywane wskaźniki realizacji celów przedstawiają się imponująco, a skuteczność w realizacji celów potwierdzają również opinie członków Rady, Zarządu LGD, przedstawicieli biura LGD. Dane procentowe, jak i opinie przedstawicieli LGD wskazują jednoznacznie, że cele wyznaczone w ramach LSR, obejmujące: aktywizację lokalnej społeczności w oparciu o potencjał i zasoby lokalne, rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o lokalne zasoby, z możliwością wykorzystania rozwiązań innowacyjnych, jak i wzmocnienie potencjału partnerstwa oraz jego osiągnięć zostały zrealizowane, co z dużym prawdopodobieństwem przyczyniło się do rozwoju gmin obszaru LGD „LIWOCZ” jak i poprawy jakości życia jego mieszkańców.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy	Stan docelowy	Realizacja (%)	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
											U	P
1. Aktywizacja lokalnej społeczności w oparciu o potencjał i zasoby lokalne	1.1 Wzmocnienie więzi społecznych i kulturowych mieszkańców oraz zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu	1.1.1 Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniach	osoba	0	1000	300,00%	1.1.1 Organizacja festynów, pikników, zajęć kulturalnych i rekreacyjnych kultywujących lokalną historię i tradycję	1.1.1 Liczba zorganizowanych wydarzeń	szt.	5	100,00%	100,00%
		1.1.2 Wzrost liczby korzystających z wybudowanej lub przebudowanej infrastruktury	osoba	500	20000	75,04%	1.1.2 Budowa i przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą	1.1.2 Liczba wybudowanej lub przebudowanej infrastruktury	szt.	31	93,55%	83,87%
		1.1.3 Liczba uczestników objętych działaniami	osoba	0	500	150,00%	1.1.3 Integracja społeczności lokalnej z osobami niepełnosprawnymi	1.1.3 Liczba zorganizowanych działań	szt.	5	120,00%	120,00%
		1.1.4 Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury	osoba	0	1000	100,00%	1.1.4 Budowa małej ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	1.1.4 Liczba wybudowanych obiektów małej infrastruktury	szt.	5	100,00%	100,00%

		1.1.5 Liczba wspartych osób działających w sferze kultury	osoba	0	50	186,00%	1.1.5 Wsparcie inicjatyw służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego	1.1.5 Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	szt.	5	160,00%	160,00%
		1.1.6 Liczba osób, które uzyskały informacje	osoba	0	3000	116,67%	1.1.6 Wydanie publikacji książkowych dot. dziedzictwa lokalnego	1.1.6 Liczba wydanych publikacji	szt.	3000	116,67%	116,67%
	1.2 Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	1.2.1 Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach	osoba	0	300	833,33%	1.2.1 Szkolenia dotyczące ochrony środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatu i OZE oraz pikniki i festyny ekologiczne	1.2.1 Liczba wydarzeń dla mieszkańców	szt.	5	100,00%	100,00%
2. Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o lokalne	2.1 Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców dotyczących	2.1.1.1 Liczba osób przeszkolonych, w tym z grup defaworyzowanych	osoba	0	16/8	237,5%/150%	2.1.1 Wspieranie osób zamierzających otworzyć własną działalność gospodarczą.	2.1.1 Liczba przeprowadzonych szkoleń	szt.	2	100,00%	100,00%

zasoby, z możliwością wykorzystania rozwiązań innowacyjnych	ryнку pracy, w tym grup defaworyzowanych	2.1.1.2 Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych	osoba	0	12	283,33%						
		2.1.2.1 Liczba osób przeszkolonych, w tym z grup defaworyzowanych	osoba	0	20/10	100%/180%	2.1.2 Organizacja szkoleń, kursów kwalifikacyjnych zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy dla grup defaworyzowanych	2.1.2 Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów	szt.	2	100,00%	100,00%
		2.1.2.2 Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych	osoba	0	16	125,00%						
	2.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	2.2.1 Liczba utworzonych miejsc pracy	osoba	0	36	127,78%	2.2.1 Wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą	2.2.1.1 Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	33	112,12%	75,76%
								2.2.1.2 Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	szt.	3	100,00%	100,00%

		2.2.2 Liczba utworzonych miejsc pracy	osoba	0	11	163,64%	2.2.2 Wsparcie finansowe dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą	2.2.2.1 Liczba operacji polegających na rozwinięciu istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	9	77,78%	77,78%
								2.2.2.2 Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	szt.	2	100,00%	100,00%
3. Wzmocnienie potencjału partnerstwa oraz jego osiągnięć	3.1 Rozwój współpracy pomiędzy partnerami realizującymi strategię rozwoju lokalnego	3.1.1 Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców, młodzieży, niepełnosprawnych, turystów	szt.	0	2	100,00%	3.1.1 Realizacja współpracy krajowej i międzynarodowej partnerów realizujących strategię rozwoju lokalnego	3.1.1.1 Liczba zrealizowanych projektów współpracy regionalnej	szt.	1	100,00%	100,00%
		3.1.1.2 Liczba obiektów skierowanych do mieszkańców	szt.	0	5	100,00%		3.1.1.2 Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	szt.	1	100,00%	100,00%

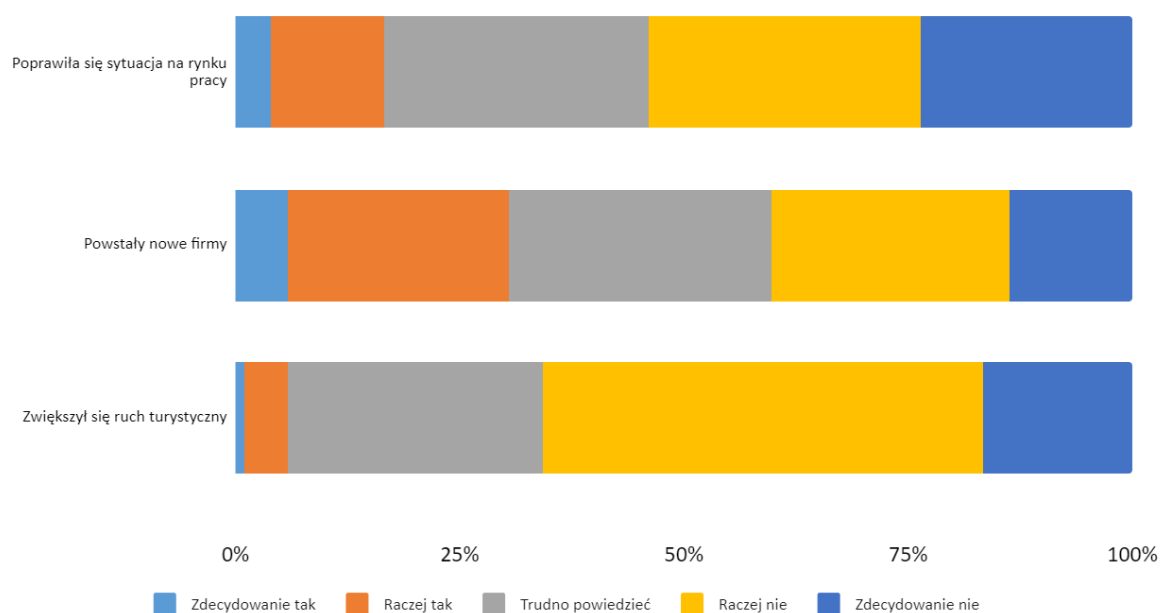
		3.1.1.3 Liczba osób zaktywizowanych w zakresie zdrowego trybu życia i aktywnego spędzania wolnego czasu	osoba	0	75	102,67%							
3.2 Wsparcie aktywnego udziału społeczeństwa w procesie realizacji LSR		3.2.1.1 Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	osoba	0	92	166,30%	3.2.1 Przeprowadzenie spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami	3.2.1 Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt.	9	122,22%	122,22%	
		3.2.1.2 Liczba osób zadowolonych ze spotkań	osoba	0	64	228,13%							
		3.2.2.1 Liczba osób, które przeczytały artykuły co najmniej	osoba	0	12000	804,74%	3.2.2 Informowanie o działaniach realizowanych w ramach LSR	3.2.2.1 Liczba zamieszczonych artykułów na stronach internetowych	szt.	57	300,00%	300,00%	
		3.2.2.2 Liczba odbiorców artykułu/audycji	osoba	0	12000	177,93%		3.2.2.2 Liczba artykułów/audycji	szt.	3	66,67%	66,67%	

		3.2.3 Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoba	0	25	352,00%	3.2.3 Prowadzenie indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR	3.2.3 Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	230	101,74%	101,74%
		3.2.4 Liczba przeszkolonych osób	osoba	0	29	155,17%	3.2.4 Poprawa komunikacji wewnętrznej personelu odpowiedzialnego za wdrażanie LSR	3.2.4.1 Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	osobodni	30	120,00%	120,00%
								3.2.4.2 Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodni	42	114,29%	100,00%

Tabela 15 Postęp rzeczowy

W kontekście satysfakcjonujących wyników w odniesieniu do postępu rzeczowego i finansowego w zakresie realizacji celów strategii ciekawe wydaje się przeanalizowanie danych na temat tego w jaki sposób mieszkańcy gmin obszaru LGD „LIWOCZ” postrzegają wpływ realizacji LSR na jakość życia w wybranych obszarach. Pierwszym z nich, o które zapytano 102 osoby w ankietach dotyczył obszar przedsiębiorczości.

Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszyły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=102)

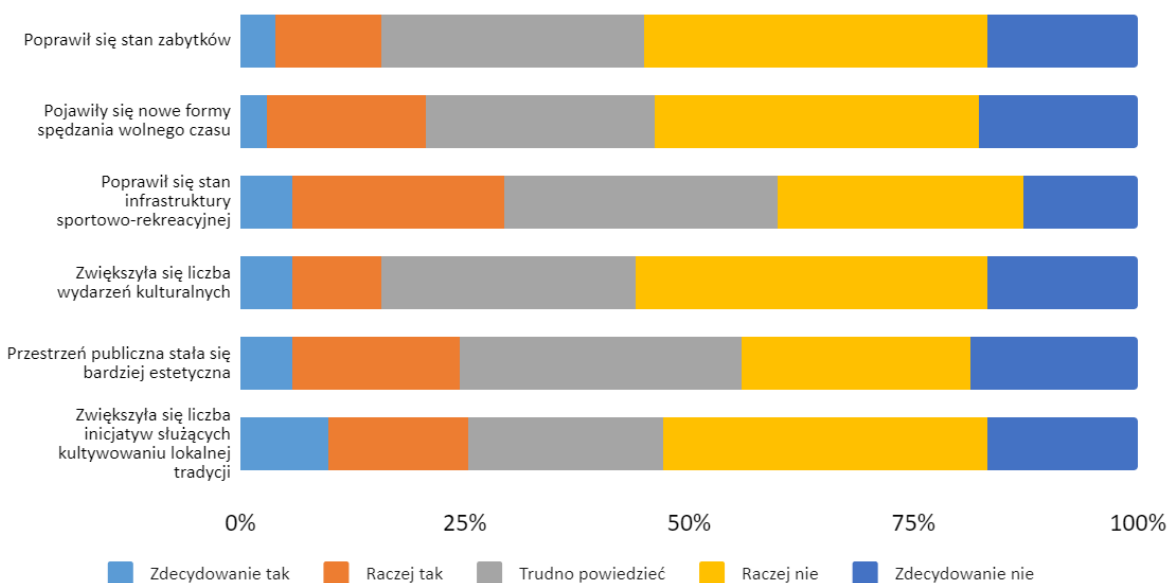

Wykres 6 Ocena zmian jakie zaszyły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat – przedsiębiorczość

Jak można odnotować na powyższym wykresie ankietowani mieszkańcy nie w pełni odczuwają zmiany, jakie zaszyły w ostatnich 5 latach w gminach w zakresie przedsiębiorczości. Jedynie 17% badanych odczuwa poprawę sytuacji na rynku pracy, a ponad połowa zapytanych o to osób nie odczuwa zmian w tym zakresie. Nieco lepiej sytuacja przedstawia się w odniesieniu do postrzegania przez mieszkańców rozwoju nowych firm w regionie – 31% badanych uważa, że w ich gminach powstały nowe firmy, natomiast 40% osób jest przeciwnego zdania. Najślabiej w tym kontekście wypada temat oceny ruchu turystycznego. Jedynie 6% ankietowanych uważa, że na obszarze gmin, które zamieszkują zwiększył się ruch turystyczny, natomiast 66% osób nie dostrzega zmiany w tym zakresie. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na grupie 102 osób zamieszkujących gminy w obszarze LGD „LIWOCZ” sugerują, że znaczna część mieszkańców nie dostrzega poprawy sytuacji w kontekście przedsiębiorczości.

Kolejne pytanie skierowane do mieszkańców gmin obszaru LGD „LIWOCZ” dotyczyło odczuwania zmian w zakresie kultury i rekreacji w regionie.

Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=102)

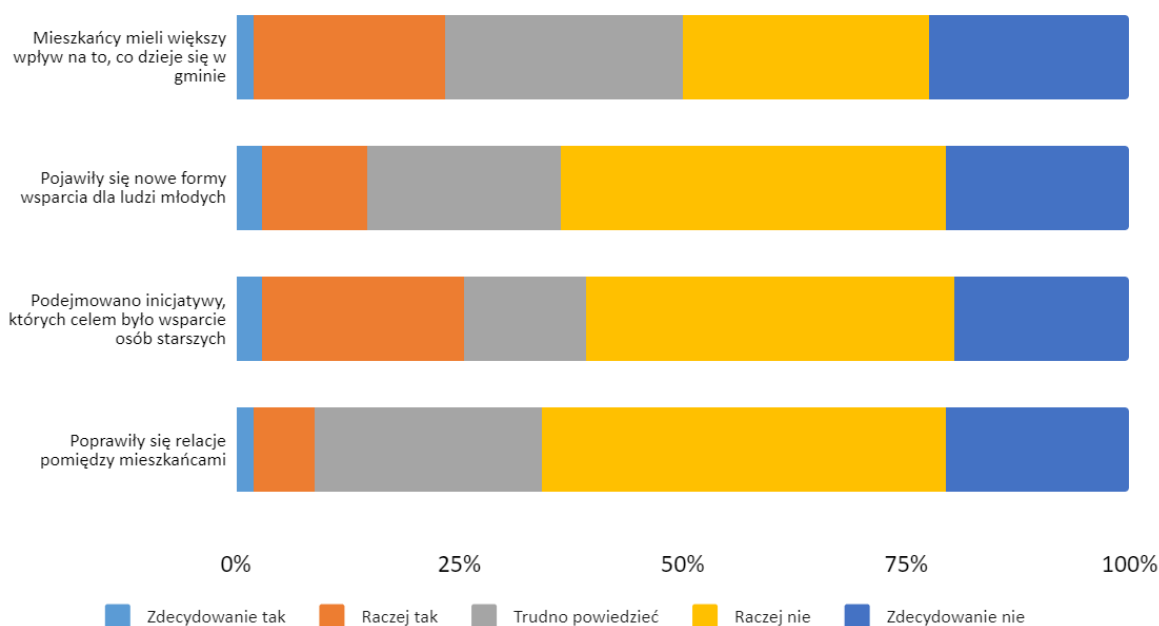
Wykres 7 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat - kultura i rekreacja

Jak można zaobserwować na powyższym wykresie, jedynie 16% badanych dostrzega poprawę stanu zabytków w zamieszkiwanej gminie. Podobna grupa badanych odnotowała zwiększenie się liczby wydarzeń kulturalnych w regionie. Odpowiedzi przeciwnych na obydwa pytania udzieliło odpowiednio 55% i 56% ankietowanych. Nieco lepiej wypada ocena pojawienia się nowych form spędzania wolnego czasu - 21% badanych dostrzega poprawę sytuacji. Mniej więcej jedna czwarta badanych odnotowała rozwój estetyki przestrzeni publicznej a także zwiększenie się liczby inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji. W odpowiedzi na te pytania spora grupa badanych udzieliła odpowiedzi przeczących (odpowiednio 34 i 53%). Ponad 50% ankietowanych nie odczuło poprawy w zakresie zwiększania się liczby inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji oraz pojawienia się nowych form spędzania wolnego czasu. 44% ankietowanych nie odnotowało poprawy estetyki przestrzeni publicznej. Najlepiej w tym zastawieniu badani ocenili poprawę infrastruktury sportowo – rekreacyjnej –30% ankietowanych udzieliło odpowiedzi twierdzących, 40% przeczących.

Wyniki badania satysfakcji mieszkańców w odniesieniu do oceny poprawy w zakresie kultury i rekreacji wskazują, że niewielka część mieszkańców (nie przekraczająca 30%) dostrzega poprawę, a spora (40-56%) część badanych nie odczuwa zmian na przestrzeni 5 lat.

Kolejne pytania dotyczyły zmian w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców. Regionu LGD „LIWOCZ”. Wyniki w tym zakresie przedstawione na poniższym wykresie również nie napawają optymizmem.

Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=102)

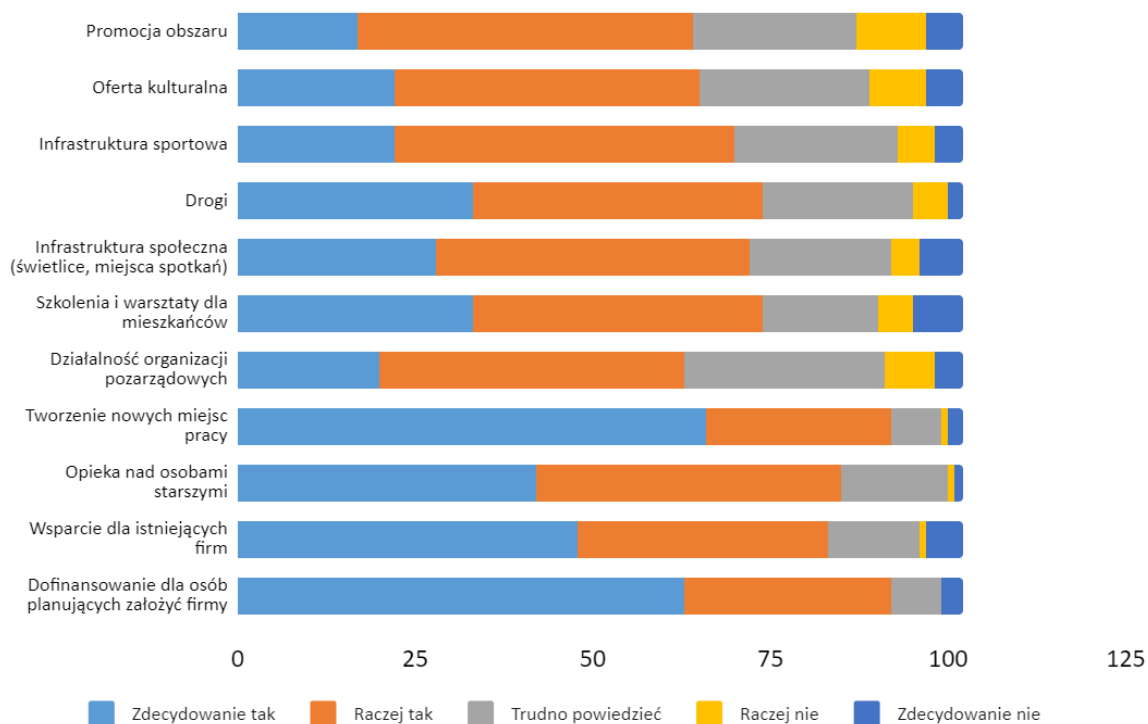
Wykres 8 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat - aktywizacja mieszkańców

Jedynie 9% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzących w odniesieniu do pytania o poprawę relacji pomiędzy mieszkańcami podczas gdy odpowiedzi przeczących udzieliło 66% ankietowanych. Mała grupa badanych (15%) doceniła pojawienie się nowych form wsparcia dla ludzi młodych, a 64% badanych nie dostrzegło zmiany sytuacji w tym zakresie. Mniej więcej jedna czwarta badanych uznała, że mieszkańcy mieli wpływ na to co dzieje się w gminie, a także, że podejmowano inicjatywy których celem było wsparcie osób starszych. Na stwierdzenia te odpowiedzi przeczących udzieliło odpowiednio 50 i 61% badanych.

Wyniki badań ankietowych w odniesieniu do oceny zmian w gminach w zakresie aktywizacji mieszkańców wskazują, że ponad połowa badanych nie dostrzega poprawy sytuacji w regionie.

Mieszkańców zapytano również o to, które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania w zamieszkiwanych przez nich gminach. Na wykresie poniżej przedstawiono szczegółowe wyniki.

Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania w Pana/i gminie? (N=102)

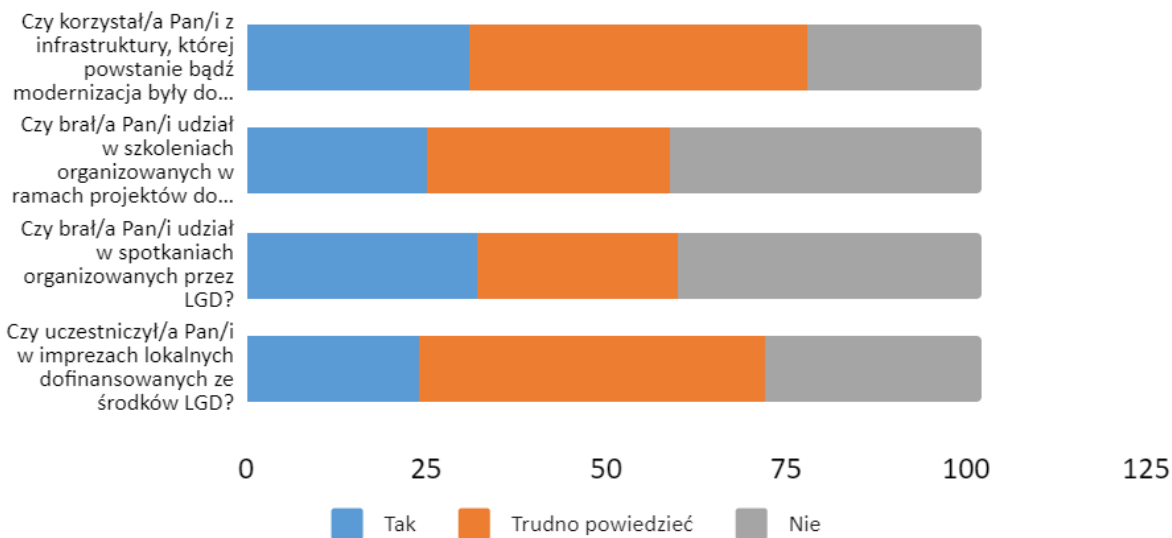

Wykres 9 Ocena obszarów wymagających dofinansowania w gminach

Jak obrazuje to powyższy wykres, wśród obszarów wymagających zdaniem ankietowanych mieszkańców dofinansowania, prym we wskazaniach odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” (ponad 90%) wiodą dwie inicjatywy – dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Istotne dla mieszkańców wydaje się również dofinansowanie opieki nad osobami starszymi, wsparcie dla istniejących firm. Pozostałe obszary również wydają się ważne i warte dofinansowania, spośród nich nieco mniej odpowiedzi „Zdecydowanie tak”, „raczej tak” udzielono w odniesieniu do obszaru działalności pozarządowych. Jak wskazuje powyższy wykres, potrzeby odczuwane przez mieszkańców wydają się wysokie w odniesieniu do wielu obszarów ich codziennego funkcjonowania.

Mieszkańców gmin zapytano także o to, czy korzystali z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD na terenie gminy, w której mieszkają. Jak obrazuje to poniższy wykres, sporo spośród ankietowanych osób udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć” lub „nie” w odniesieniu do poszczególnych stwierdzeń. Jedynie 30% badanych przyznało się do korzystania z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja była efektem działania LGD, podobny odsetek ankietowanych (31%) brał udział w spotkaniach organizowanych przez LGD. 25% spośród zapytanych o to mieszkańców brało udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów lub uczestniczyło w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD.

Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD funkcjonujące na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? (N=...

Wykres 10 Stopień korzystania z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD

Przedstawione wyniki badań ankietowych wśród mieszkańców można interpretować na różne sposoby. Z jednej strony wydaje się, że spora grupa spośród badanych mieszkańców nie odczuwa poprawy w kontekście przedsiębiorczości, turystyki, rekreacji czy aktywizacji mieszkańców, nie dostrzegając tym samym zmian jakie zaszły w gminach obszaru LGD „LIWOCZ”. Warto zastanowić się, czy wpływ na to miały globalne wydarzenia (pandemia, wojna na Ukrainie, inflacja), które mając swoje przełożenie na lokalne warunki pogarszają nastroje społeczne, wzbudzają obawy, zmniejszają poczucie bezpieczeństwa. Z drugiej strony, jak zauważali w swoich wypowiedziach przedstawiciele Rady dzieląc się swoimi odczuciami i obserwacjami z regionu, możliwe jest, że pomimo intensywnych wysiłków przedstawicieli biura LGD wciąż konieczna jest intensywna promocja korzyści i efektów prowadzonych działań. Doceniając wkład i zaangażowanie przedstawicieli biura LGD w tym obszarze, jednocześnie wydaje się, że intensyfikacja tych działań w jeszcze większym stopniu aktywizowałaby mieszkańców, i mogłaby przełożyć się na jeszcze lepszy odbiór społeczny wprowadzanych zmian. Innym sposobem rozumienia zjawiska niższej satysfakcji mieszkańców z wdrażanych zmian jest być może uznanie, że skala ich potrzeb mogła być wyższa niż zakładano a wyjściowa sytuacja w regionie była wyjątkowo trudna. W związku z tym potrzeba czasu i kolejnych projektów, aby spełnić oczekiwania mieszkańców i aby zmiany w regionie były przez nich zdecydowanie odczuwane.

5.3. Realizacja planu działania (budżet)

W ocenie pracowników biura LGD „LIWOCZ” realizacja budżetu przebiega zgodnie z założeniami, a postęp finansowy jest na odpowiednim poziomie. Opinie te znajdują odzwierciedlenie w danych finansowych, przedstawionych w poniższej tabeli. Wynika z nich, że realizacja budżetu dla I celu ogólnego I - Aktywizacja lokalnej społeczności w oparciu o potencjał i zasoby lokalne przekroczyła 54%, w tym budżet dla celu I.1. Wzmocnienie więzi społecznych i kulturowych mieszkańców oraz zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu zrealizowano na poziomie ok. 54% a budżet dla celu I.2. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, na poziomie ok 83%.

W odniesieniu do II celu ogólnego - Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o lokalne zasoby, z możliwością wykorzystania rozwiązań innowacyjnych, postęp finansowy zbliża się do poziomu 93%, przy czym dla celu szczegółowego II.1. Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców dotyczących rynku pracy, w tym grup defaworyzowanych jest to ponad 98% a dla celu II.2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości ponad 92%.

Budżet dla celu III - Wzmocnienie potencjału partnerstwa oraz jego osiągnięć zbliża się do poziomu 77% realizacji, a w tym dla celów szczegółowych III.1. Rozwój współpracy pomiędzy partnerami realizującymi strategię rozwoju lokalnego ponad 74% i dla celu III.2. Wspieranie aktywnego udziału społeczeństwa w procesie realizacji LSR - ponad 77%.

łącznie w ramach prowadzonych działań przyznano 2 453 290,31 PLN, a wypłacono 2 290 032,54 PLN.

Finansowa realizacja celów oraz przedsięwzięć w LSR

Finansowa realizacja celów oraz przedsięwzięć w LSR														
Cele ogólne				Cele szczegółowe				Przedsięwzięcia						
Nazwa	Budżet w LSR [EUR]	Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Budżet w LSR [EUR]	Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Program / fundusz	Budżet w LSR [EUR]	Pomoc przyznana		Pomoc wypłacona	
											Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]	Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]
1. Aktywizacja lokalnej społeczności w oparciu o potencjał i zasoby lokalne	1 240 299,91	678 081,50	54,67%	1.1 Wzmocnienie więzi społecznych i kulturowych mieszkańców oraz zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu	1 215 299,91	657 288,10	54,08%	1.1.1 Organizacja festynów, pikników, zajęć kulturalnych i rekreacyjnych kultywujących lokalną historię i tradycję	EFRR OW	23 090,61	23 090,61	100,00%	23 090,61	100,00%

								1.1.2 Budowa i przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury związanej z turystyką lub rekreacją lub kulturą	EFRR OW	1 087 662,85	649 976,63	59,76%	532 834,82	48,99%
								1.1.3 Integracja społeczności lokalnej z osobami niepełnosprawnymi	EFRR OW	23 155,30	23 155,30	100,00%	23 155,30	100,00%
								1.1.4 Budowa małej ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	EFRR OW	25 000,00	21 816,22	87,26%	21 816,22	87,26%

							1.1.5 Wsparcie inicjatyw służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego	EFRR OW	23 278,45	23 278,45	100,00%	23 278,45	100,00%
							1.1.6 Wydanie publikacji książkowych dot. dziedzictwa lokalnego	EFRR OW	33 112,70	33 112,70	100,00%	33 112,70	100,00%
			1.2 Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	25 000,00	20 793,40	83,17%	1.2.1 Szkolenia dotyczące ochrony środowiska, przeciwdziałani u zmian klimatu i OZE oraz pikniki i festyny ekologiczne	EFRR OW	25 000,00	20 793,40	83,17%	20 793,40	83,17%

2. Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o lokalne zasoby, z możliwością wykorzystania rozwiązań innowacyjnych	1 301 700,09	1 209 336,00	92,90%	2.1 Zwiększenie kompetencji i i aktywności mieszkańców w dotycząc h rynku pracy, w tym grup defaworyzowanych	23 700,09	23 363,94	98,58%	2.1.1 Wspieranie osób zamierzających otworzyć własną działalność gospodarczą.	EFRR OW	1 000,00	663,85	66,39%	663,85	66,39%
								2.1.2 Organizacja szkoleń, kursów kwalifikacyjnych zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy dla grup defaworyzowanych	EFRR OW	22 700,09	22 700,09	100,00%	22 700,09	100,00%
				2.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	1 278 000,00	1 185 972,06	92,80%	2.2.1 Wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą	EFRR OW	718 000,00	711 756,09	99,13%	665 640,13	92,71%

								2.2.2 Wsparcie finansowe dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą	EFRR OW	560 000,00	520 331,93	92,92%	520 331,93	92,92%
3. Wzmocnienie potencjału partnerstwa oraz jego osiągnięć	523 520,00	402 615,04	76,91%	3.1 Rozwój współpracy pomiędzy partnerami realizującymi strategię rozwoju lokalnego	78 750,00	58 779,50	74,64%	3.1.1 Realizacja współpracy krajowej i międzynarodowej partnerów realizujących strategię rozwoju lokalnego	EFRR OW	78 750,00	58 779,50	74,64%	58 779,50	74,64%
				3.2 Wspieranie aktywnego udziału społeczeństwa w procesie realizacji LSR	444 770,00	343 835,54	77,31%	3.2.1 Przeprowadzenie spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami	EFRR OW	2 250,00	232,99	10,36%	232,99	10,36%
								3.2.2 Informowanie o działaniach realizowanych w ramach LSR	FRRO W	212 000,00	171 446,13	80,87%	171 446,13	80,87%

							3.2.3 Prowadzenie indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR	EFRR OW	225 020,00	170 080,02	75,58%	170 080,02	75,58%
							3.2.4 Poprawa komunikacji wewnętrznej personelu odpowiedzialnego za wdrażanie LSR	EFRR OW	5 500,00	2 076,40	37,75%	2 076,40	37,75%
RAZEM									2 453 290,31		X	2 290 032,54	X
w tym PROW 2014 - 2020									2 453 290,31			2 290 032,54	

Tabela 16 Postęp finansowy

5.4. Projekty współpracy

Stowarzyszenie LGD „LIWOCZ” było partnerem w dwóch realizowanych projektach współpracy. Pierwszym z nich była budowa sieci infrastruktury rekreacyjnej (SIR), przeprowadzona we współpracy z 3 partnerami krajowymi. Projekt rozpoczął się w czerwcu 2018 roku, a zakończył w maju w roku kolejnym. Całkowity budżet projektu przekroczył 425 tys. PLN, w czym udział finansowy LGD „LIWOCZ” wynosił ponad 194 tys. PLN. Cele projektu obejmowały zarówno aktywizację mieszkańców, poprawę ich jakości życia, jak i podniesienie atrakcyjności obszaru. W ramach prowadzonych działań wybudowano 24 obiekty siłowni plenerowych na terenie każdej z gmin objętych LSR partnerów projektu, czyli Stowarzyszeń: LGD Nowa Galicja, LGD „Kraina Nafty”, Czarnorzecko-Strzyżowską LGD oraz LGD „LIWOCZ”. W ramach projektu na obszarze LGD „LIWOCZ” powstało 5 obiektów rekreacyjnych w miejscowościach Brzyska, Skołyszyn, Jodłowa, Kamienica Dolna, Pilzno. Każda z siłowni na obszarze LGD „LIWOCZ” składa się z 6 zestawów ćwiczeniowych zamontowanych na pylonach dwustanowiskowych (łącznie 12 urządzeń), a ponadto zainstalowano tablice informacyjne z regulaminem, ławki, kosze na śmieci oraz lampy solarne. LGD „LIWOCZ” zrealizowała działania promocyjne polegające na przeprowadzeniu czterech imprez sportowo-rekreacyjnych pn. „Popołudnie ze zdrowiem”, celem aktywizacji mieszkańców i podnoszenia wiedzy z zakresy zdrowego trybu życia, po jednej u każdego z partnerów projektu współpracy, w których uczestniczyło łącznie 307 osób. Powstałe obiekty służą rozwijaniu turystyki i rekreacji na obszarze LGD. W miejscowościach, w których nie było wcześniej tego typu obiektów, nowopowstała infrastruktura miała charakter innowacyjny. Obecnie obiekty są stale eksploatowane zarówno przez mieszkańców, jak i turystów.

Drugim projektem zrealizowanym projektem współpracy była Międzynarodowa Promocja Enoturystyki i Dziedzictwa Lokalnego (MPEiDL), realizowany od października 2018 do listopada 2019. Projekt zrzeszał 4 partnerów krajowych oraz 1 zagranicznego (Węgry).

Jego celem było: zwiększenie atrakcyjności turystycznej, promocja obszarów i produktów lokalnych oraz wzmacnianie współpracy obszarów objętych LSR partnerskich LGD, poprzez rozwój enoturystyki i produktów lokalnych, publikację, aplikację mobilną oraz wizytę studyjną.

Budżet projektu przekroczył 187 tys. PLN, w czym udział budżetu LSR „LIWOCZ” wyniósł ponad 42 tys. PLN (w tym 41 tys. PLN z dofinansowania).

Projekt został zrealizowany przez partnerów: Lokalną Grupę Działania „Kraina Nafty”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Nowa Galicja, Czarnorzecko-Strzyżowską Lokalną Grupę Działania oraz Lokalną Grupę Działania „LIWOCZ”.

W ramach projektu zrealizowane zostały następujące zadania:

1. Przygotowanie projektu (spotkanie z partnerami dotyczące realizacji projektu współpracy).

2. Przygotowanie materiałów promocyjnych, w tym publikacji książkowej, aplikacji mobilnej oraz galerii historii winiarstwa i produktów lokalnych.

Tematyka materiałów obejmowała m.in. historię winiarstwa, szlaki winiarskie i turystyczne, prezentację lokalnych produktów (wyroby z siana, bibuły, koronki, tradycje naftowe, miody, sery kozie), opis innych atrakcji turystycznych. Materiały przygotowano w języku polskim, angielskim i węgierskim.

3. Organizacja wizyty studyjnej – celem wizyty była prezentacja dobrych praktyk oraz lokalnych produktów, zacieśnienie współpracy, a także wymiana wzajemnych doświadczeń w zakresie winiarstwa, enoturystyki oraz produktów regionalnych.

Realizacja projektu przyczyniła się do rozwoju turystyki, w tym enoturystyki na obszarze LSR, a także pozwoliła na wzmocnienie współpracy pomiędzy partnerskimi LGD oraz producentami lokalnymi z obszarów objętych projektem. Projekt przyczynił się do międzynarodowej promocji obszaru LSR partnerskich LGD oraz do wzbogacenia oferty turystycznej tego obszaru.

Szczegóły obydwu realizowanych projektów przedstawione są w poniżej tabeli.

Tytuł projektu (akronim projektu współpracy)				
SIEĆ INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ (SIR)				
Informacje o projekcie				
Data rozpoczęcia:	08.06.2018	Data zakończenia, jeśli została zakończona lub aktualny etap:	31.05.2019	
Charakter projektu:	krajowy			
Czas trwania (planowanych) działań w miesiącach:	12 m-cy	Całkowity budżet projektu (w zł):	425 173,95 zł	
		Udział finansowy LGD w którym prowadzona jest ewaluacja (w zł):	194 118,75 zł	
Kraje zaangażowane (dotyczy współpracy międzynarodowej)	-	Liczba partnerów (w podziale na krajowych i zagranicznych)	Krajowych:	4
			Zagranicznych:	-
Czy LGD, w którym prowadzona jest ewaluacja był partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy?	☐ tak	☒ nie		

Opis projektu		
Korzyści dla: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego / rozwoju lokalnego / turystyki	Dla uczestników projektu	<p>Celem operacji była: poprawa jakości życia, aktywizacja mieszkańców, podniesienie atrakcyjności obszaru objętego projektem poprzez budowę 24 obiektów infrastruktury rekreacyjnej – siłowni plenerowych na terenie każdej z gmin objętych LSR partnerów projektu współpracy.</p> <p>Projekt został zrealizowany przez partnerów: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Nowa Galicja, Lokalną Grupą Działania „Kraina Nafty”, Czarnorzecko-Strzyżowską Lokalną Grupą Działania oraz Lokalną Grupę Działania „LIWOCZ”.</p> <p>W ramach projektu na obszarze LGD „LIWOCZ” powstało 5 obiektów małej architektury pełniących funkcje rekreacyjne, tj. ogólnodostępnych siłowni plenerowych w miejscowościach Brzyska, Skotyszyn, Jodłowa, Kamienica Dolna, Pilzno.</p> <p>Każda z siłowni na obszarze LGD „LIWOCZ” składa się z 6 zestawów ćwiczeniowych zamontowanych na pylonach dwustanowiskowych, łącznie 12 urządzeń, tj.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Orbitrek - Biegacz 2. Prasa Nożna - Wioślarz 3. Prasa Ręczna - Wyciąg Górny 4. Motyl - Motyl Rewers 5. Rower - Wahadło 6. Narciarz – Jeździec <p>Na terenie każdego obiektu umieszczona została tablica informacyjna z regulaminem, ławka, kosz na śmieci oraz lampa solarna do oświetlenia siłowni.</p> <p>W ramach projektu współpracy LGD „LIWOCZ” wykonała działania promocyjne polegające na przeprowadzeniu czterech imprez sportowo-rekreacyjnych pn. „Popołudnie ze zdrowiem”, celem aktywizacji mieszkańców i podnoszenia wiedzy z zakresy zdrowego trybu życia, po jednej u każdego z partnerów projektu współpracy. W okresie 17-25.05.2019 r. przeprowadzono imprezy na siłowniach plenerowych w Jodłowej, Wiśniowej, Kołaczycach i Dukli (na obszarze każdego z partnerów proj. współpracy), w których uczestniczyło łącznie 307 osób.</p>
	Dla osób poza projektem	

Jakie zasoby wykorzystuje projekt: przyrodnicze, historyczne, produktów lokalnych, kulturowych, turystycznych, inne	Przyrodnicze	-
	Historyczne	-
	Produkty lokalne	-
	Kulturowe	-
	Turystyczne	Powstałe obiekty służą rozwijaniu turystyki i rekreacji na obszarze LGD
	Inne, jakie?	-
Czy projekt dotyczy (angażował) grup/y defaworyzowanych/ej (wymienić jakie)	nd	
Innowacyjność projektu	W ramach projektu polegającego na budowie obiektów małej architektury pełniących funkcje rekreacyjne – innowacyjnym elementem było zastosowanie pomysłów i rozwiązań znanych gdzie indziej, jednak mających nowatorski charakter na danym terenie. W miejscowościach, w których nie było wcześniej tego typu obiektów, nowopowstała infrastruktura miała charakter innowacyjny.	
Trwałość efektów projekt	Z powstałych siłowni plenerowych cały czas korzystają mieszkańcy i turyści. Obiekty są ogólnodostępne i w ciągłej eksploatacji.	
Osiągnięte wskaźniki	Nazwa wskaźnika	Liczba
	Liczba nowych obiektów infrastruktury rekreacyjnej	24 (w tym 5 na obszarze LGD „LIWOCZ”)
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy regionalnej	1
	Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców, młodzieży, niepełnosprawnych, turystów	1
	Liczba osób zaktywizowanych w zakresie zdrowego trybu życia i aktywnego spędzania wolnego czasu.	307 (w tym 77 na obszarze LGD „LIWOCZ”)
	Liczba zorganizowanych imprez	4

Międzynarodowa Promocja Enoturystyki i Dziedzictwa Lokalnego (MPEiDL)				
Informacje o projekcie				
Data rozpoczęcia:	23.10.2018	Data zakończenia, jeśli została zakończona lub aktualny etap:	30.11.2019	
Charakter projektu:	międzynarodowy			
Czas trwania (planowanych) działań w miesiącach:	12 m-cy	Całkowity budżet projektu (w zł):	187 500,00 zł.	
		Udział finansowy LGD w którym prowadzona jest ewaluacja (w zł):	42 125,00 zł. w tym dofinansowanie 41 000,00 zł	
Kraje zaangażowane (dotyczy współpracy międzynarodowej)	Węgry	Liczba partnerów (w podziale na krajowych i zagranicznych)	Krajowych:	4
			Zagranicznych:	1
Czy LGD, w którym prowadzona jest ewaluacja był partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy?	☐ tak	X nie		
Opis projektu				
Korzyści dla: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego / rozwoju lokalnego / turystyki	Dla uczestników projektu	Celem operacji było: zwiększenie atrakcyjności turystycznej, promocja obszarów i produktów lokalnych oraz wzmacnianie współpracy obszarów objętych LSR partnerskich LGD, poprzez rozwój enoturystyki i produktów lokalnych, publikację, aplikację mobilną oraz wizytę studyjną. Projekt został zrealizowany przez partnerów: Lokalną Grupę Działania „Kraina Nafty”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Nowa Galicja, Czarnorzecko-Strzyżowską Lokalną Grupę Działania oraz Lokalną Grupę Działania „Liwocz”. W ramach projektu zrealizowane zostały następujące zadania: 1. Przygotowanie projektu – spotkanie z partnerami dotyczące realizacji projektu współpracy. Celem spotkania było omówienie i doprecyzowanie wspólnie realizowanych zagadnień, w szczególności organizacji wyjazdu studyjnego, przekazania materiałów dotyczących wydania publikacji, przygotowania aplikacji		
	Dla osób poza projektem			

		<p>mobilnej.</p> <p>2. Przygotowanie materiałów promocyjnych – w ramach zadania przygotowane zostały różnorodne materiały, których celem jest promocja projektu i walorów obszaru partnerskich LGD. W ramach projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wydano publikację książkową – album promujący obszar 4 LGD oraz partnera węgierskiego, zawierający opis najważniejszych zasobów, w nawiązaniu do enoturystyki – w tym historii winiarstwa, szlaków winnych, turystycznych, prezentację lokalnych produktów, a także innych atrakcji turystycznych. Publikacja zawiera opisy w języku polskim, węgierskim oraz angielskim; – przygotowano aplikację mobilną – – mobilny „przewodnik” po obszarze partnerskich LGD, w tym także partnera węgierskiego, celem promocji obszaru, jako możliwość innowacyjnego i atrakcyjnego zaprezentowania walorów (przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy rozrywkowych, zabytki, atrakcje, w tym także winnic, gospodarstw enoturystycznych, producentów/przetwórców lokalnych produktów (miody ekologiczne, sery kozie, tradycyjne produkty), zlokalizowanych na obszarze partnerskich LGD,) obszaru z wykorzystaniem lokalizacji GPS. Aplikacja zawiera moduł tras i miejsc, system ułatwiający planowanie wycieczki po danym regionie oraz najważniejsze informacje o regionie, zdjęcia, atrakcje, dojazd. Aplikacja zawiera opisy w języku polskim, węgierskim i angielskim; – utworzono galerię i historię winiarstwa i produktów lokalnych – zadanie zostało zrealizowane przez LGD „Kraina Nafty”, która w swojej siedzibie stworzyła ekspozycję nawiązującą do historii i tradycji winiarstwa na obszarze objętym projektem współpracy, w tym partnera węgierskiego (zdjęcia, gabloty, opisy historyczne.) wraz z prezentacją lokalnych produktów (wyroby z siana, bibuły, koronki, tradycje naftowe, miody, sery kozie), dzięki czemu powstał „materialny” element projektu, każda osoba odwiedzająca biuro może zapoznać się z powstałą ekspozycją oraz poznać historię winiarstwa, <p>3. Organizacja wizyty studyjnej – celem wizyty</p>
--	--	---

		<p>była prezentacja dobrych praktyk oraz lokalnych produktów, zacieśnienie współpracy, a także wymiana wzajemnych doświadczeń w zakresie winiarstwa, enoturystyki oraz produktów regionalnych. Wizyta miała formę targów, połączona była z konferencją oraz prezentacją winiarstwa, enoturystyki oraz produktów lokalnych.</p> <p>Realizacja projektu przyczyniła się do rozwoju turystyki, w tym enoturystyki na obszarze LSR. Jest to doskonały sposób na promocję turystyczną partnerskich regionów. Niewielkie gospodarstwa winiarskie, agroturystyki, lokalni rzemieślnicy i wytwórcy mieli szansę stać się trwałym elementem ich pejzażu. Wzrost liczby odwiedzających i korzystających z oferowanych przez nich usług wpłynie na zwiększenie dochodów tych osób, wzrost ekonomiczno-gospodarczy oraz poprawę jakości życia na obszarze LSR.</p> <p>Realizacja projektu pozwoliła także na wzmocnienie współpracy pomiędzy partnerskimi LGD, oraz producentami lokalnymi z obszarów objętych projektem. Projekt przyczynił się do międzynarodowej promocji obszaru LSR partnerskich LGD oraz do wzbogacenia oferty turystycznej tego obszaru.</p>
Jakie zasoby wykorzystuje projekt: przyrodnicze, historyczne, produktów lokalnych, kulturowych, turystycznych, inne	Przyrodnicze	nd
	Historyczne	nd
	Produkty lokalne	Prezentacja produktów lokalnych podczas konferencji połączonej z targami (wyjazd studyjny): wino, sery kozie, miody, wędlina, wyroby z siana, bibuły, koronki itp
	Kulturowe	Wydanie albumu promującego obszar 4 LGD oraz partnera węgierskiego, zawierającego opis najważniejszych zasobów, w nawiązaniu do enoturystyki – w tym historii winiarstwa, szlaków winnych, turystycznych, prezentację lokalnych produktów, a także innych atrakcji turystycznych
	Turystyczne	Możliwość innowacyjnego i atrakcyjnego zaprezentowania walorów (przyrodniczych, historycznych, kulturowych, zabytków, atrakcji, w tym także winnic, gospodarstw enoturystycznych, producentów/przetwórców lokalnych produktów zlokalizowanych na obszarze partnerskich LGD,

		poprzez przygotowanie aplikacji mobilnej ENOTRIP.
	Inne, jakie?	nd
Czy projekt dotyczył (angażował) grup/y defaworyzowanych/ej (wymienić jakie)	nd	
Innowacyjność projektu	<p>Jednym z elementów innowacyjności projektu było przygotowanie aplikacji mobilnej – mobilnego „przewodnika” po obszarze partnerskich LGD, w tym także partnera węgierskiego, celem promocji obszaru, jako możliwość innowacyjnego i atrakcyjnego zaprezentowania walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych obszaru, zabytków, atrakcji, w tym także winnic, gospodarstw enoturystycznych, producentów/przetwórców lokalnych produktów (miody ekologiczne, sery kozie, tradycyjne produkty), zlokalizowanych na obszarze partnerskich LGD, z wykorzystaniem lokalizacji GPS. Aplikacja zawiera moduł tras i miejsc, system ułatwiający planowanie wycieczki po danym regionie, listę szlaków turystycznych, miejsca noclegowe, winnice oraz najważniejsze informacje o regionie, zdjęcia, atrakcje, dojazd. Aplikacja zawiera opisy i punkty w języku polskim, węgierskim i angielskim. Aplikacja jest zamieszczona do pobrania na stronach internetowych partnerów projektu. Aplikacja jest innowacyjnym narzędziem zrealizowanym w ramach projektu, ponieważ jest to pierwsza aplikacja dotycząca obszaru objętego projektem, w trzech wersjach językowych, a więc prezentuje innowacyjne podejście do promocji obszaru, z wykorzystaniem najnowszych technologii informacyjnych.</p>	
Trwałość efektów projekt	<p>Jednym z elementów trwałości projektu jest utworzona w ramach projektu w LGD „Kraina Nafty”- galeria historii winiarstwa i produktów lokalnych. W siedzibie LGD „Kraina Nafty” stworzona została ekspozycja nawiązującą do historii i tradycji winiarstwa na obszarze objętym projektem, w tym partnera węgierskiego (zdjęcia, gabloty, opisy historyczne, itp.) wraz z prezentacją lokalnych produktów (wyroby z siana, bibuły, koronki, tradycje naftowe, miody, sery kozie), dzięki czemu powstał „materialny” element projektu. Każda osoba odwiedzająca biuro może zapoznać się z powstałą ekspozycją oraz poznać historię winiarstwa, a tym samym do szerszego kręgu dotrzeć informacja o zrealizowanym projekcie współpracy. Galeria zawierała opisy w języku polskim, węgierskim i angielskim.</p> <p>Treści prezentowane w galerii dotyczą całego obszaru objętego niniejszym projektem, a więc 4 LGD krajowych oraz partnera</p>	

	<p>węgierskiego.</p> <p>Powstała Galeria jest ogólnodostępna w godzinach pracy Biura , jest usytuowana w korytarzu przy Biurze LGD. Informacja o powstaniu Galerii, z informacją o możliwości jej odwiedzenia wraz ze zdjęciami została zamieszczona na stronach internetowych partnerów projektu oraz na stronach gmin. Prowadzona jest ewidencja/wykaz osób odwiedzających. Galeria zostanie utworzona w okresie realizacji projektu i jest nadal utrzymywana w celach promocyjnych, tak aby efekty projektu i nawiązanej współpracy były widoczne jak najdłużej po zakończeniu realizacji projektu. Dzięki utworzeniu i utrzymaniu Galerii mieszkańcy i turyści mogą poznać historię winiarstwa i tradycje oraz walory obszaru. Celem galerii jest promowanie obszaru oraz prezentacja informacji o obszarach partnerskich LGD.</p> <p>Elementem trwałości są wydane i dystrybuowane publikacje książkowe oraz powstała aplikacja mobilna.</p> <p>Istotnym elementem trwałości projektu jest nawiązana współpraca polsko-węgierska oraz wymiana kulturowa, towarzysząca uczestnikom projektu.</p>	
Osiągnięte wskaźniki	Nazwa wskaźnika	Liczba
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	1
	Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców, młodzieży, niepełnosprawnych, turystów	1
	Liczba wydanych publikacji	1
	Aplikacja mobilna	1
	Wyjazd studyjny	1

Tabela 17 Projekty współpracy

5.5. Projekty poza RLKS

Poza RLKS zrealizowano dwa projekty. Pierwszy z nich, „Kierunek na przedsiębiorczość” – to projekt realizowany w latach 2016-2018 ukierunkowany był na wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. Projekt był realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Projekt zrealizowano w ramach partnerstwa lidera - spółki INNOVO Innowacje w biznesie Sp. z o. o. z partnerem – LGD „LIWOCZ”. Celem projektu był rozwój przedsiębiorczości rozumianej jako wspieranie samozatrudnienia przez doprowadzenie do powstania min. 85 nowych mikroprzedsiębiorstw, a także zapewnienie ich trwałości dzięki wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia, tj. wsparcia finansowego, pomostowego i doradczego. Wsparcie kierowano do osób długotrwale bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 29 roku życia, jak i do kobiet., zamieszkujących powiaty jasielski, krośnieński i m. Krosno. Osobom planującym założenie działalności zaoferowano wsparcie szkoleniowo - doradcze w obszarze m.in. prawno-księgowych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej (40 godzin doradztwa grupowego przed założeniem działalności dla 100 osób oraz 70 godzin szkoleń prawno księgowych dla 100 osób.). Efektem prowadzonych działań było podjęcie przez beneficjentów projektu działalności gospodarczej i prowadzenie jej przez min. 1 rok, co umożliwiło utworzenie 86 miejsc pracy w regionie. Wartość całkowita projektu to 4 667 065,75 zł, w tym budżet partnera 12 800,00 zł.

Drugim przedsięwzięciem realizowanym poza RLKS był projekt pt. „Moja przygoda z teatrem” realizowany we współpracy z Fundacją PZU z Kulturą na przestrzeni od 10.2017 do 02.2018. Celem projektu była edukacja kulturalna i wyrównywanie szans dzieci i młodzieży poprzez stworzenie możliwości obcowania ze sztuką teatralną, wzbogacenie słownictwa związanego z teatrem, przełamywanie zahamowań, wyrabianie umiejętności wystąpień publicznych i radzenia sobie z sytuacją stresową, uwrażliwianie uczniów na kulturę języka. W ramach projektu realizowano warsztaty teatralne dla dzieci, organizowano wyjazdy na spektakle teatralne do Teatrów w Rzeszowie i Krakowie oraz wystawę prac inspirowanych teatrem. Dzieci wykonały prezentację multimedialną związaną z projektem. W rezultacie 141 uczniów nabyło wiedzę z zakresu podstaw historii teatru co przygotowuje do świadomego i krytycznego obcowania z kulturą wysoką. Całkowita wartość projektu to 17.764,00 zł.

Jak wskazują pracownicy biura LGD obydwie projekty stanowiły ciekawą inicjatywę wpisującą się w lokalne potrzeby mieszkańców. Jeśli będzie możliwość kontynuowania takich i podobnych działań w opinii przedstawicieli biura LGD na pewno warto się w nie zaangażować.

Szczegóły realizowanych działań przedstawione są w poniżej tabeli.

Lp.	Program/fundusz	Data realizacji działania (rozpoczęcia i zakończenia jeśli dotyczy)	Opis działań	Osiągnięte wskaźniki	Budżet całego projektu/działania
	<p>Projekt pt. „Kierunek na przedsiębiorczość” realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 VII Regionalny rynek pracy 7.3 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości</p>	<p>Okres realizacji: 2016-2018</p>	<p>Projekt realizowany w partnerstwie: lider – INNOVO Innowacje w biznesie Sp. z o. o. z siedziba w Jaśle , partner – LGD „LIWOCZ”.</p> <p>Celem projektu był rozwój przedsiębiorczości rozumianej jako wspieranie samozatrudnienia przez doprowadzenie do powstania min. 85 nowych mikroprzedsiębiorstw i zapewnienie ich trwałości dzięki wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia, tj. wsparcia finansowego, pomostowego i doradczego.</p> <p>Wsparcie skierowano do 100 osób bezrobotnych w wieku powyżej 29 roku życia będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osób długotrwale bezrobotnych i kobiet, zamieszkujących na obszarze woj. podkarpackiego - w powiecie jasielskim, krośnieńskim i m. Krosno.</p> <p>Partner projektu zapewnił wsparcie</p>	<p>Głównym rezultatem projektu było powstanie 86 miejsc pracy utworzonych poprzez podjęcie działalności gospodarczej i jej prowadzenie przez co najmniej 12 miesięcy.</p> <p>95 osób nabyło wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>Partner projektu przeprowadził 40 godz. doradztwa grupowego przed założeniem działalności gospodarczej dla 100 osób oraz 70 godz. szkolenia z zakresu prawno – księgowych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej dla 100 osób.</p>	<p>Wartość całkowita projektu to 4 667 065,75 zł, w tym budżet partnera 12 800,00 zł</p>

			szkoleniowo-doradcze przed założeniem działalności poprzez przeprowadzenie doradztwa grupowego i zajęć z zakresie prawno-księgowych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej.		
	Projekt pt. „Moja przygoda z teatrem” finansowany przez Fundację PZU w ramach programu PZU z Kulturą/2017	Okres realizacji: 10.2017 – 02.2018	<p>Celem projektu była edukacja kulturalna i wyrównywanie szans dzieci i młodzieży poprzez stworzenie możliwości obcowania ze sztuką teatralną, wzbogacenie słownictwa związanego z teatrem, przełamywanie zahamowań, wyrabianie umiejętności występów publicznych i radzenia sobie z sytuacją stresową, uwrażliwianie uczniów na kulturę języka.</p> <p>W okresie od października 2017 do lutego 2018 realizowano warsztaty teatralne dla dzieci w 2 grupach wiekowych (klasy 0-III oraz IV-VII).</p> <p>Zorganizowano również wyjazdy na spektakle teatralne do Teatrów w Rzeszowie i Krakowie oraz wystawę prac inspirowanych teatrem. Dzieci wykonały prezentację multimedialną związaną z projektem.</p>	141 uczniów nabyło wiedzę z zakresu podstaw historii teatru, poznali i zrozumieli pojęcia związane z teatrem. Poznali oni różne rodzaje spektakli teatralnych, są przygotowani do świadomego i krytycznego obcowania z kulturą wysoką, stosując w praktyce nabytą wiedzę i umiejętności aktorskie.	Całkowita wartość projektu to 17.764,00 zł.

Tabela 18 Projekty poza RLKS

5.6. Działalność biura LGD

Działalności biura LGD można przyjrzeć się analizując dane na temat prowadzonych przez jego pracowników działań komunikacyjnych, udzielania wsparcia mieszkańcom i beneficjentom, jak i na temat zrealizowanych szkoleń.

Choć jak zaznaczają członkowie Rady LGD społeczny odbiór projektu LEADER jest coraz bardziej pozytywny, wciąż warto przykładać dużą wagę do promocji działań biura LGD i zachęcać mieszkańców regionu LGD „LIWOCZ” do jak najliczniejszego składania wniosków w kolejnych naborach. W kontekście tej obserwacji ważne wydaje się przeanalizowanie jak dotychczas przebiegały działania ukierunkowane na komunikowanie się przedstawicieli biura LGD z mieszkańcami i beneficjentami.

Jak wskazuje zawarta poniżej tabela, plan komunikacji obejmował szereg działań, którym przypisano konkretne wskaźniki oraz założono ich docelowe wartości. Wśród zaplanowanych działań komunikacyjnych można wymienić: informowanie o działaniach realizowanych w ramach LSR, prowadzenie indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, przeprowadzenie spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami, wspieranie osób zamierzających otworzyć własną działalność gospodarczą, poprawa komunikacji wewnętrznej personelu odpowiedzialnego za wdrażanie LSR. Na chwilę obecną niemal wszystkie wskaźniki przypisane do działań komunikacyjnych zostały przekroczone, a w przypadku przeważającej ich części przekroczenia nastąpiły w latach ubiegłych. Wyniki te świadczą o dużej prężności i aktywności przedstawicieli biura LGD na rzecz promowania projektu, naborów, konkursów, jak i komunikacji z mieszkańcami w celu ich aktywizacji i włączenia w tę inicjatywę.

Wśród najbardziej skutecznych działań komunikacyjnych pracownicy biura LGD wyróżnili przede wszystkim doradztwo i szkolenia oraz spotkania informacyjne. Jednocześnie wskazywali na duże zainteresowanie mieszkańców regionu stroną internetową, informacjami na stronach gmin, jak i audycjami radiowymi, po których wysłuchaniu wiele osób zdecydowało się na złożenie wniosków. Informacje te sugerują, że warto uwzględnić różnorodne kanały docierania do mieszkańców gmin z informacjami oraz że odpowiednia promocja projektu przynosi satysfakcjonujące rezultaty, dlatego warto takie działania kontynuować w przyszłości.

Działanie komunikacyjne	Nazwa wskaźnika (WP – wskaźnik produktu; WR – wskaźnik rezultatu)	Docelowa wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta na dzień:						
			31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2021	31.10. 2022
Informowanie o działaniach realizowanych w ramach LSR	WP: Liczba zamieszczonych artykułów na stronach internetowych	59	39	59	80	116	140	158	171
	WR: Liczba osób, które przeczytały artykuły co najmniej	12000	22360	40937	50368	75033	84509	92053	96569
	WP: Liczba artykułów/audycji	3	1	1	1	1	1	2	2
	WR: Liczba odbiorców artykułu/audycji	12000	21352	21352	21352	21352	21352	21352	21352
Prowadzenie indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR	WP: Liczba podmiotów którym udzielono indywidualnego doradztwa	230	44	66	107	170	190	229	234
	WR: Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	25	0	0	43	48	62	73	88
Przeprowadzenie spotkań informacyjno-	WP: Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	9	5	5	5	10	10	11	11
	WR: Liczba osób uczestniczących	92	62	62	62	139	139	153	153

konsultacyjnych z mieszkańcami	w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych								
	WR: Liczba osób zadowolonych ze spotkań	64	59	59	59	132	132	146	146
Wspieranie osób zamierzających otworzyć własną działalność gospodarczą	WP: Liczba przeprowadzonych szkoleń	2	1	1	1	2	2	2	2
	WR: Liczba przeszkolonych osób	16	22	22	22	38	38	38	38
Poprawa komunikacji wewnętrznej personelu odpowiedzialnego za wdrażanie LSR	WP: Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	42	26	26	26	42	42	42	48
	WP: Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	30	15	15	15	22	26	31	36
	WR: Liczba przeszkolonych osób	29	15	15	15	33	35	37	45

Tabela 19 Działania komunikacyjne

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez pracowników biura LGD, formy udzielania doradztwa były bardzo zróżnicowane i obejmowały zarówno wsparcie telefoniczne, osobiste, mailowe. W ocenie przedstawicieli biura najbardziej skuteczne są porady udzielane osobiście. Jednak konsultacje mailowe i telefoniczne również wydają się potrzebną i adekwatną formą pomocy. Dane zawarte w tabeli poniżej wskazują, że na przestrzeni lat 2016-2022, indywidualnego doradztwa udzielono 234 podmiotom. Nie ewidencjonowano doradztwa mailowego oraz telefonicznego, m.in. z uwagi na ochronę danych osobowych. Liczba konsultacji, które odbywały się tymi kanałami była w ocenie przedstawicieli biura LGD bardzo wysoka. Zgodnie z oceną przedstawicieli biura LGD dostrzegalna jest wyższa jakość wniosków składanych we współpracy i w oparciu o doradztwo udzielane w biurze w porównaniu do wniosków przygotowywanych bez takiego wsparcia. Pomoc pracowników biura przekłada się zatem realnie na zwiększenie szans na poprawność składanego wniosku.

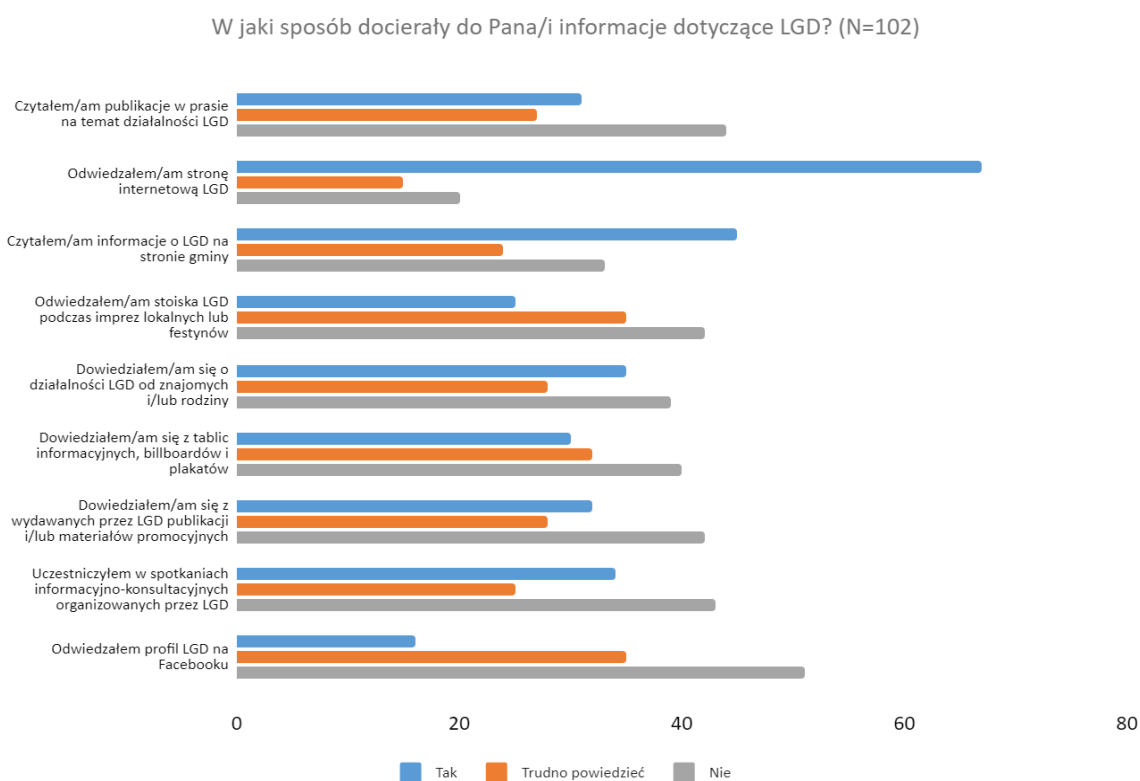
Zakres danych	Dane na dzień						
	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2021	31.10. 2022
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa w biurze	46	20	41	63	20	39	5

Tabela 20 Doradztwo udzielane przez biuro LGD

W latach 2016-2022 pracownicy biura LGD uczestniczyli w licznych i zróżnicowanych szkoleniach o tematyce odpowiadającej aktualnym potrzebom. Łącznie zrealizowano w tym czasie 21 szkoleń, a ich tematyka ukierunkowana była na podniesienie kompetencji w zakresie m.in. przygotowania projektów i dokumentacji, wdrażania poddziałania 19.2, opracowania biznesplanów, oceny formalnej wniosków, metodyki zarządzania projektami grantowymi, prowadzenia doradztwa dla wnioskodawców, ochrony danych osobowych, omówienia zmian w przepisach bieżącej działalności LGD i wiele innych. Jak zaznaczali w swoich wypowiedziach pracownicy biura LGD, szkolenia zawsze były niezmiernie istotnym elementem podnoszenia kompetencji w celu świadczenia usług jak najwyższej jakości, co przekładało się na realizację zaplanowanych działań. W ocenie przedstawicieli biura, cenna jest możliwość uczestniczenia w szkoleniach, które adekwatnie odpowiadają na bieżące potrzeby związane z prowadzonymi działaniami. Warto przy tym zaznaczyć, że tak aktywny udział przedstawicieli biura LGD w procesie rozwoju kompetencji poprzez szkolenia, wpisuje się w trzeci cel ogólny określony w strategii. Cel ten obejmował wzmocnienie potencjału partnerstwa oraz jego osiągnięcie i realizowany był poprzez rozwój współpracy pomiędzy partnerami realizującymi strategię rozwoju lokalnego, a także poprzez wspieranie aktywnego udziału społeczeństwa w procesie realizacji LSR. Podnoszenie kompetencji, wymiana doświadczeń w czasie szkoleń to czynniki istotnie wpływające na wzmocnienie potencjału partnerstwa w regionie LGD „LIWOCZ”.

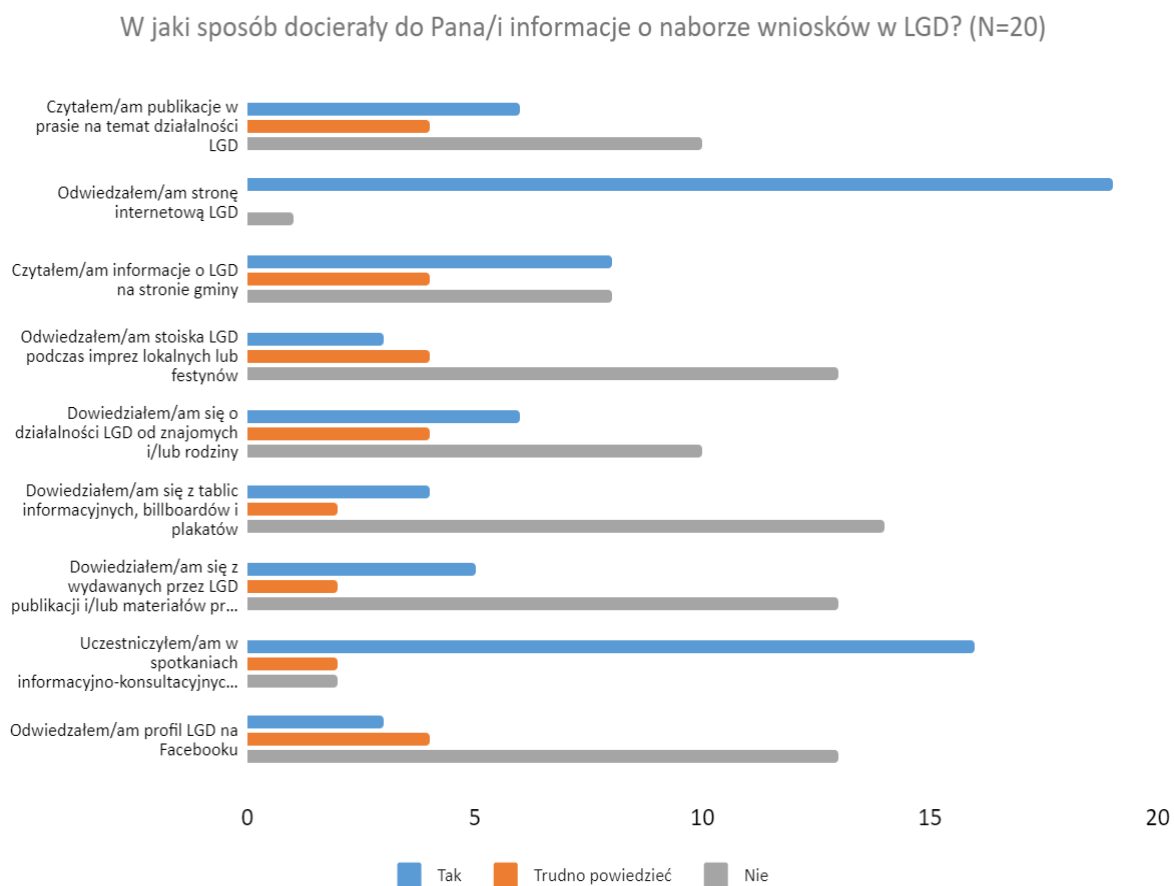
W latach 2016, 2017 i 2019 zrealizowano szkolenia dla członków Zarządu oraz Rady, z udziałem członków Komisji Rewizyjnej. Tematyka szkoleń obejmowała zasady oceny i wyboru projektów do dofinansowania, zasady oceny i wyboru projektów do dofinansowania w zakresie grantów oraz omówienie stanu realizacji LSR, aktualne procedury ogłaszania, oceny i wyboru operacji w ramach wdrażania LSR jak i lokalne kryteria wyboru. Dodatkowo w 2022 roku członkowie Rady uczestniczyli w szkoleniach na temat aktualnych zasad i procedur ogłaszania, oceny i wyboru operacji w ramach wdrażania LSR oraz lokalnych kryteriów wyboru.

W celu oceny jakości i skuteczności funkcjonowania biura LGD warto przyjrzeć się również odpowiedziom udzielonym w ankietach przez 102 mieszkańców gmin objętych LSR. Ankietowanych zapytano w pierwszej kolejności o to, w jaki sposób otrzymywali informacje dotyczące LGD. Wśród z góry zdefiniowanych odpowiedzi znalazły się różne kanały informacyjne – badani mogli ustosunkować się wobec każdego z nich, odpowiadając czy za pośrednictwem danego kanału otrzymali informację na temat LGD. Jak wskazuje poniższy wykres, najbardziej skutecznym kanałem informowania o LGD była strona internetowa Stowarzyszenia (67 wskazań na „tak”, 20 na „nie”). Badani wskazali również stronę internetową gminy jako istotne źródło informacji (45 wskazań na „tak”, 33 na „nie”). Mniej więcej jedna trzecia badanych uczestniczyła w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych organizowanych przez biuro lub otrzymywała informację od znajomych i/lub rodziny, nieco mniejsza grupa czytała publikacje w prasie na temat LGD, pozyskiwała informacje z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów lub publikacji wydawanych przez LGD.

Wykres 11 Sposoby docierania informacji na temat LGD

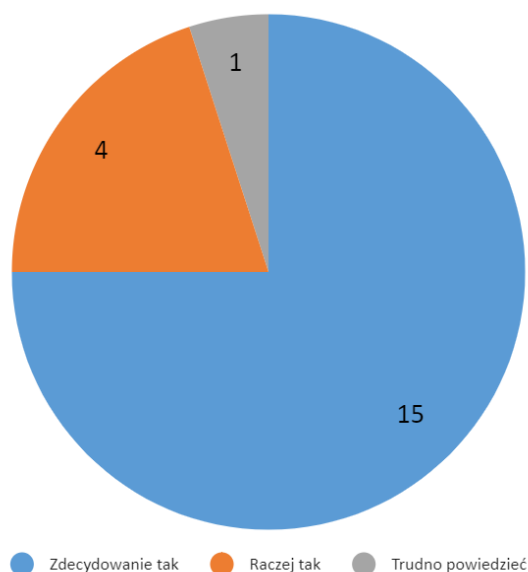
Dwudziestu beneficjentów również zapytano o to w jaki sposób otrzymywali informacje o naborze wniosków w LGD. Jak wskazuje poniższy wykres najbardziej skutecznym źródłem informacji wydaje się strona internetowa LGD (19 wskazań na „tak”), jak i spotkania informacyjno-konsultacyjne (16 wskazań na „tak”). Nieco mniej niż połowa zapytanych o to beneficjentów uznała stronę gminy, jako źródło otrzymanych informacji o LGD. Pozostałe źródła uszeregowane w kolejności względem liczby stwierdzeń na „tak” przedstawiają się następująco: publikacje w prasie na temat działalności LGD, informacje od znajomych i/lub rodziny, publikacje i materiały promocyjne wydawane przez LGD, tablice informacyjne, billboardy, plakaty, stoiska LGD na imprezach i festynach.

Wykres 12 Sposoby docierania informacji na temat naboru wniosków w LGD

Kolejne pytanie zadane w ankiecie dotyczyło oceny stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków. Jak można zaobserwować na wykresie poniżej 19 spośród 20 respondentów uznało, że LGD w wystarczającym stopniu informowało o możliwości pozyskania środków, a tylko 1 osoba miała w tym temacie wątpliwości i udzieliła odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

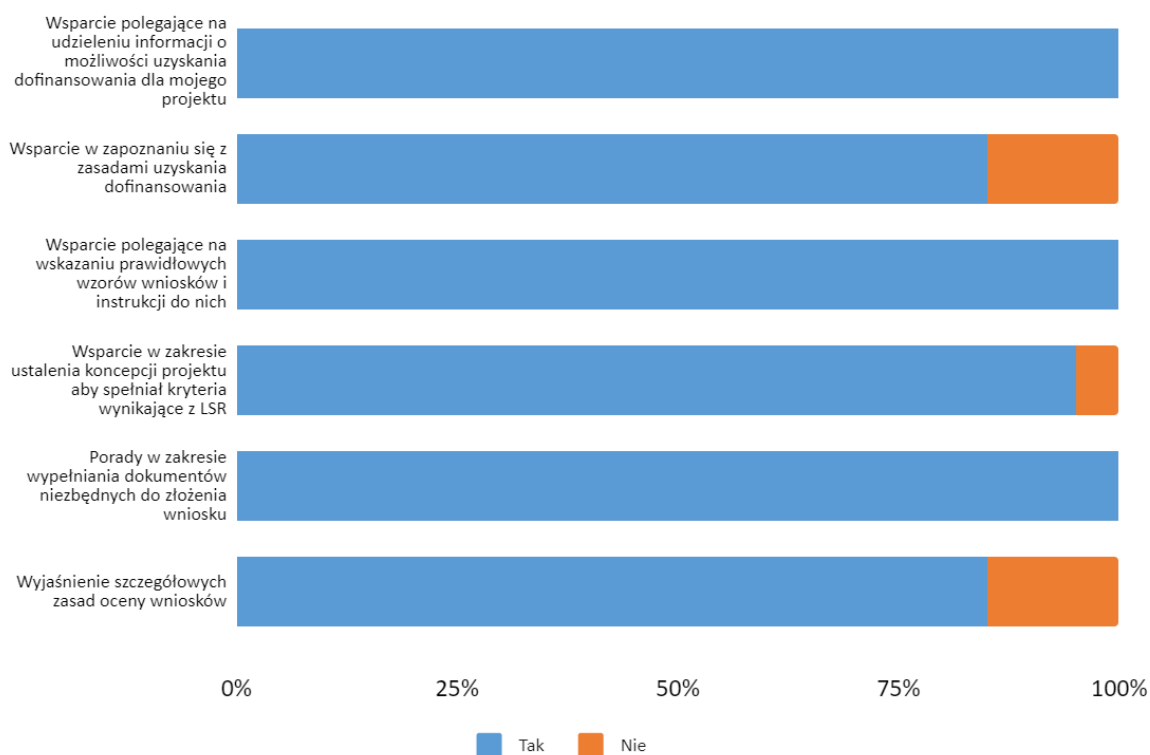
Czy LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków? N=20

Wykres 13 Ocena procesu informowania o możliwości pozyskania środków

W celu oceny funkcjonowania biura LGD warto przyjrzeć się, w jakim zakresie beneficjenci korzystali ze wsparcia biura na etapie składania wniosku. Jak wynika z załączonego poniżej wykresu, zakres wsparcia, z którego korzystali beneficjenci był szeroki. Spośród 20 zapytanych o to osób wszyscy przyznali, że otrzymywali zarówno informacje o możliwości uzyskania dofinansowania dla projektu jak i wskazówki odnośnie wzorów wniosków i instrukcji do nich. Każdy z beneficjentów otrzymał porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosków, a zdecydowana większość otrzymała wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu, aby spełniał kryteria określone w LSR. 17 spośród 20 zapytanych o to osób przyznało, że otrzymało wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania oraz wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków. Dane te wskazują na wysoki stopień zaangażowania przedstawicieli biura we wsparcie beneficjentów na etapie składania wniosków a także na szeroką współpracę beneficjentów z pracownikami biura LGD.

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? (N=20)

Wykres 14 Ocena wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku

Odnosząc się także do innych etapów współpracy w beneficjentów z biurem LGD ankietowani wysoko oceniali pomoc otrzymaną ze strony biura. Szczegóły zawarte są w poniższej tabeli. Wynika z nich, że zdecydowana większość beneficjentów uważa, że zarówno na etapie składania wniosków, jak i realizacji operacji oraz jej rozliczenia wsparcie udzielone przez LGD spełniało oczekiwania, udzielane porady były przydatne a przygotowanie merytoryczne doradców było odpowiednie.

Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji								
Etap/Zakres/Pytania		Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie nie się nie zgadzam	Nie korzystałem/a m ze wsparcia na tym etapie	N
Etap składania wniosku	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	19	1	0	0	0	0	20
	Udzielone porady były przydatne	19	1	0	0	0	0	20

	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	19	1	0	0	0	0	20
Etap realizacji operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	17	3	0	0	0	0	20
	Udzielone porady były przydatne	17	3	0	0	0	0	20
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	17	3	0	0	0	0	20
Etap rozliczania operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	16	2	1	0	0	1	20
	Udzielone porady były przydatne	16	2	1	0	0	1	20
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	16	2	1	0	0	1	20

Tabela 21 Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji

Beneficjentów poproszono również o ocenę wsparcia LGD udzielanego przy składaniu i realizacji projektu. Wszyscy udzielili odpowiedzi twierdzących („zdecydowanie zgadzam się” oraz „raczej zgadzam się”) w odniesieniu do stwierdzeń na temat czytelności procedur wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD oraz na temat jednoznaczności kryteriów wyboru wniosków.

Większość (17 z 20 ankietowanych) zapytanych beneficjentów zgadzała się ze stwierdzeniem, iż kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów – jedynie 3 osoby nie potrafiły ustosunkować się do tego stwierdzenia. Prawie wszyscy badani uznali, że w przyszłości chętnie skorzystaliby ze wsparcia LGD.

Wyniki te sugerują, że współpraca z biurem LGD na etapie składania i realizacji projektów była przez beneficjentów oceniana na dobrym poziomie.

Ocena wsparcia ze strony LGD w zakresie składania i realizacji projektu						
Pytania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się	N

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	13	7	0	0	0	20
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	12	8	0	0	0	20
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów	11	6	3	0	0	20
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	17	2	1	0	0	20

Tabela 22 Ocena wsparcia ze strony LGD w zakresie składania i realizacji projektu

Rozdział 6 Odpowiedzi na pytania badawcze.

6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

Członkowie Zarządu, Rady, jak i przedstawiciele biura LGD wskazują na wysoki stopień osiągnięcia celów głównych i szczegółowych. W opinii Zarządu LGD „LIWOCZ” realizacja strategii, jak i osiągnięcie założonych celów sprzyja rozwojowi gmin, jak i poprawie sytuacji ich mieszkańców w wielu aspektach. Realizacja LSR sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości, co przekłada się na rozwój gospodarczy w regionie. Jednocześnie członkowie Zarządu wskazują na zróżnicowanie potrzeb w zależności od konkretnej gminy, na co wpływ ma ich charakterystyka i wielkość.

6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

W ocenie członków Zarządu LGD „LIWOCZ” realizacja LSR wywiera istotny wpływ na kapitał społeczny, aktywność mieszkańców oraz ich zaangażowanie w sprawy lokalne. Trend ten jest odczuwalny zarówno na poziomie współpracy i komunikacji z mieszkańcami regionu, jak i z przedstawicielami lokalnych stowarzyszeń, które wykazują się wysokim zaangażowaniem w różnego rodzaju przedsięwzięcia. Szczególnie istotne z tej perspektywy wydaje się aktywizowanie i integrowanie osób niepełnosprawnych, co zauważają zarówno przedstawiciele Zarządu, jak i pracownicy biura LGD. Podkreślają oni korzyści płynące z integracji społeczności wokół imprez ekologicznych, wydarzeń promujących lokalne dziedzictwo, czy innych inicjatyw wspierających funkcjonowanie stowarzyszeń i zespołów (m.in. zakup instrumentów, strojów ludowych). Jak zauważają przedstawiciele biura LGD, w ramach grantów realizowano od 5 do 8 imprez, co w znacznym stopniu sprzyjało rozwojowi inicjatywy i aktywizacji mieszkańców regionu.

Analizując potencjalne sposoby na dalszy rozwój kapitału społecznego członkowie Zarządu wskazywali na zasadność rozwijania oferty szkoleniowej dla mieszkańców, która sprzyjałaby podnoszeniu kwalifikacji. Kursy, bezpłatne lub dofinansowywane szkolenia sprzyjałyby aktywizacji osób wycofanych z życia społecznego.

6.3. Przedsiębiorczość

Opinie członków Zarządu LGD, jak i przedstawicieli biura LGD w sposób jednoznacznie korzystnie oceniają wpływ LSR na rozwój przedsiębiorczości w regionie. Możliwość pozyskania budżetu na start działalności, jak i jej rozwijanie w kolejnych latach to niezmiernie korzystna okazja, z której chętnie korzystali i korzystają mieszkańcy regionu. Rozmówcy wskazywali na różnorodne inicjatywy, do których powstania przyczyniły się fundusze przyznane w ramach konkursów – myjnie samochodowe, lokale gastronomiczne, to tylko przykłady firm, które mogły rozpocząć swoją działalność dzięki środkom pozyskanym w ramach projektu. Rozwój przedsiębiorczości sprzyja rozwojowi gospodarstwu w regionie, co sprzyja obniżaniu się poziomu bezrobocia. Opinie te znajdują potwierdzenie w oficjalnych danych pozyskanych z GUS (spadek bezrobocia, wzrost liczby osób pracujących, wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON). W związku z tym w opinii członków Zarządu, jak i przedstawicieli biura LGD działania w ramach LSR jak najbardziej powinny być kontynuowane.

6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Analizując zmiany zachodzące w ostatnich latach w zakresie turystyki, rekreacji i dziedzictwa kulturowego przedstawiciele Zarządu wskazują na różnorodne inicjatywy zrealizowane bądź będące w realizacji w ramach projektów. W jednej z gmin powstał budynek rekreacyjny. W trakcie realizacji jest budowa altan, siłowni. W ocenie pracowników biura LGD w minionych latach w większym stopniu można było dostrzec rozwój inicjatyw służących w większym stopniu rekreacji niż turystyce - skala zainteresowania potencjalnych przedsiębiorców obszarem turystyki w porównaniu do innych tematów nie była duża, co potwierdzają dane GUS (brak rozwoju liczby obiektów noclegowych w regionie na przestrzeni lat 2014-2020). Jednocześnie przedstawiciele Zarządu LGD wskazują na potencjalne kierunki rozwoju turystyki w regionie planując w niedalekiej przyszłości budowę wieży widokowej, czy rozwój szlaków turystycznych, również pomiędzy gminami. Biorąc pod uwagę potencjał regionu w zakresie rozwoju turystyki, wydaje się, że w kolejnych latach warto byłoby w szerszym stopniu uwzględnić ten temat w ramach strategii.

6.5. Grupy defaworyzowane

W ocenie członków Rady grupy defaworyzowane są właściwie zdefiniowane a działania realizowane w ramach LSR odpowiadają potrzebom tych grup. Ciekawym spostrzeżeniem członków Rady jest to, że nie zawsze wnioskodawcy informują o tym, że reprezentują określoną grupę jednak kryteria są jasno zdefiniowane, a preferencje dla tych grup nie wzbudzają zastrzeżeń.

Członkowie Rady zauważają również, że w niektórych gminach mało popularne było podejmowanie działalności gospodarczej, przez co na początku nie było chętnych do sięgania po premie. Cieszy fakt, że ostatnio sytuacja w tych gminach zmienia się i coraz więcej jest składanych wniosków. Wydaje się, że mieszkańcy przekonali się do starań o taką pomoc dostrzegając pozytywne efekty współpracy w ramach uzyskiwanego wsparcia. Pieniądze przekładają się na realne wyniki, co zachęca ludzi do korzystania z tej formy wsparcia. Odczuwalne jest zwiększenie się liczby miejsc pracy, czy zmniejszenie się ubóstwa.

W opinii członków Rady warto kontynuować prowadzone działania. Edukowanie mieszkańców poprzez doświadczenie, podróże, zachęcanie mieszkańców do nauki języków obcych, wizy studyjnych rozmów z ludźmi, którzy już korzystali z tych środków (co umożliwia im dostrzeżenie, że wdrożone rozwiązania działają), to przykładowe ważne, adekwatne sposoby na aktywizowanie mieszkańców w tym przedstawicieli grup defaworyzowanych.

6.6. Innowacyjność

Według opinii członków Rady LGD zdecydowana większość projektów realizowanych w ramach LSR można określić mianem innowacyjnych. Podejście innowacyjne było promowane, w związku z czym już na etapie składania wniosków beneficjenci starali się o punkty w tym zakresie. Procesy, rozwiązania, produkty które dotychczas nie występowały w danym regionie to inicjatywy szczególnie doceniane i punktowane.

6.7. Projekty współpracy

W opinii członków Zarządu zrealizowane projekty współpracy były ciekawe, atrakcyjne dla mieszkańców, jak i turystów. Tego typu inicjatywy warto kontynuować w przyszłości.

6.8. Ocena funkcjonowania LGD

Członkowie Rady wysoko ocenili skuteczność i efektywność działań partnerów w ramach LGD. Doceniono informacyjno-promocyjne inicjatywy biura LGD, jak również jakość udzielanego doradztwa. Omawiając kierunek zmian, jakie należałoby wprowadzić w działaniach LGD, aby jeszcze skuteczniej realizować LSR, przedstawiciele Rady odnieśli się do kilku obszarów. Jednym z nich, istotnym z perspektywy przedsiębiorców, wydaje się uproszczenie procedur i skrócenie czasu procedowania wniosków. Wydłużenie czasu powoduje dezaktualizację biznesplanów. Drugim istotnym obszarem, do którego odnieśli się w swoich wypowiedziach członkowie Rady było zwiększenie środków oraz ich waloryzacja. Jak zauważają, budżet określony w 2014 roku nie jest w pełni adekwatny wobec potrzeb w roku 2023. Trzecim aspektem istotnym z perspektywy rozwijania i podnoszenia efektywności LGD jest promowanie działań Stowarzyszenia LGD, jak i ich efektów, czyli marketing projektu, którego celem byłoby pobudzenie aktywności i inicjatywy mieszkańców w jeszcze większym niż dotychczas stopniu. Członkowie Zarządu wskazują na obszar projektów infrastrukturalnych dla gmin, jak i projektów związanych z turystyką i rekreacją, co sprzyjałoby rozwojowi regionu. Istotne z perspektywy Zarządu wydaje się również poszerzenie współpracy ze stowarzyszeniami, których przedstawiciele mają większy kontakt z mieszkańcami, co pozwala im w jeszcze większym stopniu poznać specyfikę ich problemów i potrzeb.

6.9. Ocena procesu wdrażania

W odczuciach przedstawicieli biura GD realizacja finansowa i rzeczowa LSR zdecydowanie odbywała się zgodnie z założeniami. Procedury naboru, wyboru, realizacji projektów były przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów. Przedstawiciele biura LGD postrzegają premie dla osób, które planują uruchomić działalność, jako działania cieszące się największym zainteresowaniem, jak i najbardziej efektywne – w kontekście tych działań osób zainteresowanych wsparciem zazwyczaj zgłaszało się więcej niż dostępnych było możliwości udzielenia dofinansowania. Wydaje się, że te środki są efektywnie wykorzystywane, oraz że istotnie kształtują rozwój regionu. Wsparcie dla gmin również jest ważne, ponieważ umożliwia modernizację i rozwój infrastruktury (altany, place zabaw).

Zarówno w ocenie członków Rady, jak i przedstawicieli biura LGD kryteria wyboru projektów były jak najbardziej adekwatne, jednoznaczne, obiektywne, przejrzyste, zrozumiałe, co sprzyjało wyborowi najlepszych projektów. Wnioskodawcy z reguły nie mieli uwag do kryteriów ani strategii, a ewentualne uwagi odnośnie punktacji omawiane były z przedstawicielami biura, co pomagało rozwiązać wątpliwości.

W ocenie Zarządu, Rady, jak i pracowników biura LGD, przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach. Członkowie Rady ponadto wskazywali na korzyści płynące z możliwości współpracy wnioskujących z biurem LGD – konsultacje z przedstawicielami biura LGD umożliwiały podnoszenie jakości wniosków, zwiększając tym samym szanse na podpisanie umowy. Odmowy w zakresie wniosków zdarzały się sporadycznie i mogły dotyczyć sytuacji w których pomysły przedsiębiorców nie wpisywały się w strategię, lub wnioski nie spełniały kryteriów formalnych. W odczuciu członków Rady procedury naborów są przejrzyste i stosunkowo rygorystyczne, ale wsparcie doradztwa biura LGD pozwala na sprostanie wymogom.

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER

Według opinii członków Rady, jak i Zarządu działalność LGD korzystnie wpływa na komunikację i współpracę pomiędzy partnerami. Dostrzegalna jest poprawa zaufania pomiędzy instytucjami, gminami, odczuwalne jest zacieśnienie więzi, poprawa wymiany informacji, dzielenie się rozwiązaniami, dostępność do finansów. Odczuwalne jest również przełamanie barier administracyjnych (np. pomimo położenia gmin w 2 różnych powiatach, współpraca między nimi układa się bardzo dobrze). Niektórzy beneficjenci projektu z biegiem czasu włączyli się aktywnie w działania LGD jako członkowie ich organów.

Stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w ocenie członków Rady w dostateczny sposób wykorzystywany, jednak nie zawsze jest w pełni wypromowany – wydaje się, że beneficjenci mogliby w jeszcze większym stopniu promować swoje osiągnięcia.

Projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR oraz przyczyniają się do jego wzmocnienia, natomiast przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR.

7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje.

1. LGD „LIWOCZ” reagowała na wskazane w LSR problemy obszaru LGD i tym samym tworzyła odpowiednie warunki do jego rozwoju. Udało się w konsekwencji zrealizować sporo przedsięwzięć związanych z przedsiębiorczością, aktywizacją społeczności, czy poprawą infrastruktury. Nie ma większych obaw co do realizacji założonych wskaźników.

2. Analiza danych GUS, wyników badań ankietowych wśród mieszkańców i beneficjentów, a także opinii prezentowanych przez Zarząd, Radę i pracowników biura LGD wskazuje na poprawę sytuacji w regionie w różnorodnych obszarach, w wyniku realizacji strategii.

3. Ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców gmin obszaru LGD wskazują, że członkowie społeczności lokalnych nie w pełni dostrzegają efekty działań realizowanych w ramach LSR. W tym kontekście warto pogłębić informacje na temat odczuć mieszkańców – takie działania jak badania fokusowe, powtórzenie konsultacji społecznych, jeszcze szersze włączenie mieszkańców do dyskusji na temat sytuacji w regionie, to działania, które mogłyby znaleźć odpowiedzi na pytanie o przyczyny słabszego odbioru społecznego wdrażanych rozwiązań.

4. Innym ważnym działaniem w kontekście wdrażania-zmian wydaje się intensyfikacja działań promocyjnych, co postulowali w wywiadach członkowie Rady. W ich opinii aktywne zaangażowanie beneficjentów programu w promocję osiągniętych przez nich celów, a także wzmocnienie przekazu o efektywności programu za pośrednictwem różnorodnych kanałów komunikacyjnych (radio, spotkania, wydarzenia lokalne) pozwoliłoby mieszkańcom nie tylko dostrzec korzyści wdrażanych rozwiązań, ale i pobudziłoby ich do aktywnego zaangażowania i starania się o dofinansowanie dla własnych inicjatyw służących regionowi.

5. Wspieranie i aktywizacja mieszkańców, w tym osób reprezentujących grupy defaworyzowane wskazane było w strategii, jako działanie istotne dla poprawy sytuacji w regionie. Choć dane wskazują na trend poprawy w odniesieniu do zmniejszania się bezrobocia, wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, czy zmniejszającego się ubóstwa, warto kontynuować działania wspierające osoby defaworyzowane w odnalezieniu się na rynku pracy. W kontekście nieco trudniejszej sytuacji kobiet na rynku pracy w regionie warto zastanowić się, czy grupa ta nie powinna zostać wyróżniona jako kolejna grupa defaworyzowana, co mogłoby znaleźć swoje odbicie w strategii i umożliwiłoby poprawę ich sytuacji na rynku pracy. Działania te mogłyby obejmować m.in.: m.in. poszerzenie oferty szkoleniowej w regionie, tworzenie nowych miejsc pracy, wspieranie kobiet w obszarze poszukiwania pracy, prezentowania się na rozmowach rekrutacyjnych i itp.

6. Jak wskazują autorzy LSR region objęty LGD „LIWOCZ” obejmuje tereny potencjalnie atrakcyjne turystycznie, a także wartościowe ze względu na zasoby naturalne, ekologiczne i czyste tereny upraw, służące promowaniu lokalnej żywności. W ocenie pracowników biura LGD turystyka nie była obszarem, w zakresie którego mieszkańcy i beneficjenci szczególnie starali się o dofinansowanie, co potwierdzają dane GUS na temat zmniejszającej się

w regionie liczby obiektów noclegowych. Wydaje się jednak, że turystyka, ekologiczne uprawy żywności czy promowanie lokalnych potraw i zasobów mogłoby stanowić dobrą podstawę dalszego rozwoju, w kierunku promowania lokalnych atrakcji i wydarzeń, rozwoju infrastruktury turystycznej. Wydaje się zatem, że w obszarze turystyki jest jeszcze przestrzeń do rozwoju pozwalającego nie tylko na wykorzystanie i wypromowanie walorów regionu, ale i na aktywizację mieszkańców na rzecz uatrakcyjniania gmin LGD „LIWOCZ”. Warto więc zastanowić się w jaki sposób, jakie zachęty ułatwiłyby mieszkańcom włączenie się w inicjatywy związane z promocją i rozwojem turystyki w regionie.

7. W badaniach ankietowych mieszkańcy najczęściej wskazywali na potrzebę dofinansowania dwóch obszarów - dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Wydaje się więc, że pomimo włączenia obydwu obszarów w strategię rozwoju oraz odczuwalnych przez mieszkańców korzystnych zmian, jakie zaszły w minionych latach, mieszkańcy nadal odczuwają pewne deficyty i deklarują potrzeby w tym zakresie.

8. W opinii członków Rady w celu aktywizacji mieszkańców warto kontynuować prowadzone działania obejmujące m.in. edukowanie mieszkańców poprzez doświadczenie, podróże, zachęcanie mieszkańców do nauki języków obcych, wizy studyjnych rozmów z ludźmi, którzy już korzystali z tych środków (co umożliwia im dostrzeżenie, że wdrożone rozwiązania działają). Analizując potencjalne sposoby na dalszy rozwój kapitału społecznego członkowie Zarządu wskazywali na zasadność rozwijania oferty szkoleniowej dla mieszkańców, która sprzyjałaby podnoszeniu kwalifikacji. Kursy, bezpłatne lub dofinansowywane szkolenia sprzyjałyby aktywizacji osób wycofanych z życia społecznego.

9. W opinii pracowników biura LGD na poprawę funkcjonowania LGD korzystnie wpłynęłoby zwiększenie środków przeznaczonych na aktywizację społeczności lokalnych oraz dofinansowanie w wysokości 100% .

10. Przedstawiciele Rady wskazali istotne obszary działania LGD, w ramach których warto wprowadzić zmiany, w celu jeszcze efektywniejszego realizowania LSR. Ze względu na przedłużający się czas procedowania wniosków, dezaktualizacji ulegają biznesplany. W związku z tym warto uprościć procedury, co sprzyjałoby skróceniu czasu na procedowanie wniosków. Inną istotną zmianą zasugerowaną przez członków Rady było zwiększenie środków oraz ich waloryzacja. Jeszcze bardziej intensywne promowanie działań Stowarzyszenia LGD to kolejna sugestia ze strony członków Rady. W ich opinii warto zadbać o marketing efektów programu, co stanowiłoby zachętę dla mieszkańców do udziału w kolejnych naborach.

11. Członkowie Zarządu wskazują na obszar projektów infrastrukturalnych dla gmin, jak i projektów związanych z turystyką i rekreacją, co sprzyjałoby rozwojowi regionu. Istotne z perspektywy Zarządu wydaje się również poszerzenie współpracy ze stowarzyszeniami, których przedstawiciele mają większy kontakt z mieszkańcami, co pozwala im w jeszcze większym stopniu poznać specyfikę ich problemów i potrzeb.

8. Spis tabel i wykresów.

Tabela 1 Ludność w gminach wchodzących w skład LGD.....	11
Tabela 2 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD	12
Tabela 3 Wydatki gmin na 1 mieszkańca.....	13
Tabela 4 Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020	14
Tabela 5 Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD	17
Tabela 6 Bezrobotni w gminach wchodzących w skład LGD	18
Tabela 7 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	18
Tabela 8 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	20
Tabela 9 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.....	23
Tabela 10 Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD	24
Tabela 11 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	25
Tabela 12 Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat	26
Tabela 13. Zmiany w LSR	33
Tabela 14 Historia naborów	38
Tabela 15 Postęp rzeczowy	45
Tabela 16 Postęp finansowy.....	57
Tabela 17 Projekty współpracy	66
Tabela 18 Projekty poza RLKS.....	69
Tabela 19 Działania komunikacyjne	72
Tabela 20 Doradztwo udzielane przez biuro LGD	73
Tabela 21 Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.....	78
Tabela 22 Ocena wsparcia ze strony LGD w zakresie składania i realizacji projektu	79
Rysunek 1 Obszar Lokalnej Grupy Działania „LIWOCZ”	10
Wykres 1 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD.....	12
Wykres 2 Wydatki gmin na 1 mieszkańca	13
Wykres 3 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	19
Wykres 4 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.....	20
Wykres 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.....	25
Wykres 6 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat – przedsiębiorczość	46
Wykres 7 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat - kultura i rekreacja	47
Wykres 8 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat - aktywizacja mieszkańców	48
Wykres 9 Ocena obszarów wymagających dofinansowania w gminach.....	49
Wykres 10 Stopień korzystania z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD	50
Wykres 11 Sposoby docierania informacji na temat LGD	74
Wykres 12 Sposoby docierania informacji na temat naboru wniosków w LGD.....	75
Wykres 13 Ocena procesu informowania o możliwości pozyskania środków	76
Wykres 14 Ocena wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku.....	77

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.

Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej efektów funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety trwa 10 minut.

Z góry dziękujemy za pomoc!

1. Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiła się sytuacja na rynku pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Powstały nowe firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy wsparcia dla ludzi młodych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Podejmowano inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiły się relacje pomiędzy mieszkańcami	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększył się ruch turystyczny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan zabytków	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy spędzania wolnego czasu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przestrzeń publiczna stała się bardziej estetyczna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

2. Proszę wyobrazić sobie, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale środków finansowych w gminie, w której Pan/i mieszka. Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Promocja obszaru	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Oferta kulturalna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura sportowa	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Drogi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Szkolenia i warsztaty dla mieszkańców	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Działalność organizacji pozarządowych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Opieka nad osobami starszymi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wsparcie dla istniejących firm	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

3. Czy słyszał Pan/i o Lokalnej Grupie Działania? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

Tak Proszę przejść do pytania nr 4.

Nie Proszę przejść do pytania nr 5.

4. W jaki sposób docierały do Pana/i informacje dotyczące Lokalnej Grupy Działania. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

5. Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD działające na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czy korzystał/a Pan/i z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w spotkaniach organizowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy uczestniczył/a Pan/i w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

6. Proszę wskazać, w którym przedziale wiekowym się Pan/i mieści. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

18-25 lat

26-35 lat

36-45 lat

46-55 lat

56-65 lat

66 lat lub więcej

7. Proszę podać swoją płeć. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

Kobieta

Mężczyzna

Wolę nie podawać.

Ankieta dla beneficjentów

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż 10 minut.

Ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która jest lub była realizatorem projektu wspartego przez Lokalną Grupę Działania (np. polegającego na założeniu działalności gospodarczej). W przypadku, gdy beneficjentami wsparcia był podmiot (Urząd Gminy, Ośrodek Kultury, Organizacja Pozarządowa, OSP, KGW), ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która w ramach danego podmiotu była bezpośrednio zaangażowana w realizację dofinansowanego projektu.

Z góry dziękujemy za pomoc!

W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?
(proszę zaznaczyć 1 odpowiedź)

Zdecydowanie zgadzam się

Raczej zgadzam się

Trudno powiedzieć

Raczej nie zgadzam się

Zdecydowanie nie zgadzam się

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno	Nie

		powiedzieć	
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem/am w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dlaczego zdecydował/a się Pan/i (lub podmiot reprezentowany przez Pana/ią) na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje główny powód złożenia wniosku do LGD.

Było to jedyne dostępne źródło finansowania mojego projektu

Nie otrzymałem/am dofinansowania z innych środków/innego programu

Chciałem/am skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków

Zostałem/am zachęcony/a do złożenia wniosku przez LGD

Na moją decyzję wpłynęła możliwość skorzystania z doradztwa w biurze LGD

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie składania wniosku? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Wsparcie polegające na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla mojego projektu	Tak	Nie
Wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania	Tak	Nie

Wsparcie polegające na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich	Tak	Nie
Wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR	Tak	Nie
Porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku	Tak	Nie
Wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków	Tak	Nie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie realizacji projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie rozliczenia projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy obecnie pozostaje Pan/i w kontakcie z LGD? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Uczestniczę w spotkaniach organizowanych przez LGD	Tak	Trudno	Nie
--	-----	--------	-----

		powiedzieć	
Kontaktuję się telefonicznie z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytam komunikaty na stronie internetowej LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Mam osobisty kontakt z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się w inny sposób	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Nie mam z LGD żadnego kontaktu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czy brat/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR?
Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź.

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Kto był głównym odbiorcą efektów Pani/a projektu/ projektów? *Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/i projekt.*

Ja i moja rodzina

Moja organizacja

Ogół mieszkańców gminy/ obszaru LGD

Turyści

Przedsiębiorstwa

Inne

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD. *Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.*

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych	Zdecydowanie zgadzam	Raczej zgadzam	Trudno powie-	Raczej się nie zga-	Zdecydo- wanie się nie	Nie korzysta- ałem/am ze wsparcia na

projektów	się	się	dzieć	dzam	zgadzam	tym etapie
LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy na etapie przygotowania, realizacji lub rozliczenia projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

Tak Proszę odpowiedzieć na następane pytanie.

Nie

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Jakie to były problemy? Na pytanie odpowiadają tylko osoby, które w poprzednim pytaniu wybrały odpowiedź „Tak”. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem projektu (np. problemy wynikające z branży w której działa przedsiębiorca, odbiorcami działań NGO lub uzgodnieniami dotyczącymi przebiegu tras rowerowych w projekcie gminnym)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy finansowe (np. z wypłatą dofinansowania, kredytem na realizację zadania, zmiennością cen w czasie realizacji zadania względem wpisanych we wniosku)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy formalno-prawne	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Trudność w dostępie do informacji na temat składania, realizacji lub rozliczenia projektu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu pandemii	Tak	Trudno powiedzieć	Nie